

A. Maramaa

Aritmeetika
Ülesannetekogu

II

Teine trükk

Kirjastus „SIIR“ Viljandis
1 9 2 3

70577

A. Maramaa
(A. Marfeldt)

11043

Aritmeetika Ülesannetekogu

II õpeaasta

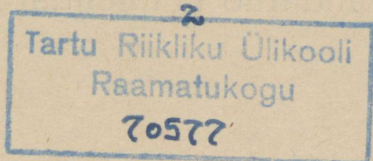
Arvud 1—100
Terved sajad tuhande piiris

Teine parandatud ja täiendatud trükk

Kirjastus „SIIR“ Viljandis
1923

A 5436.

01542796x

Arvud 1—100.

Arvude lugemine ja kirjutamine.

Lapsed loevad ja kirjutavad arve 1—100, pannes tikke 1 kaupa lauale ja sidudes neid 10 kaupa kimpu. 10 kimpu seotakse ühte suurde kimpu. Arvud kirjutatakse 10 kaupa hõllasse.

Ühelised, kümnelised, sajaline.

a. Õpetaja korjab laste lugedes 10 tikku endale pihku, seob kimpu ja küsib: Mitu tikku on selles kimbus? Seega siis: mitmeline on see kimp? (Kümneline.) Näidates 10-margalist raha: Mitu marka on see raha? Seega siis: mitmeline on see raha? (Kümneline.) Seades 10-ne ja 1-margalist raha kõrvu: Kui see siin 10-line on, mitmeline on siis see raha siin? (Üheline.) Seades 1 kimpu ja 1 tikku kõrvu: Kui see kimp siin 10-line on, mitmeline on siis see tikk? (Üheline.) Näidates 10-margalist: Mitu ühelist saab selle raha vastu? Näidates kimpu: Mitu ühelist on selles kimbus? Mitu ühelist läheb 1 kümnelisesse? Mitu korda on 1 kümneline 1 ühelisest suurem?

Õpetaja korjab laste lugedes 10 kimpu endale kätte, seob kimpu ja küsib: Mitu tikku on selles kimbus? Seega siis: mitmeline on see kimp? (Sajaline.) Näidates 100-margalist raha: Mitu marka on see raha? Seega siis: mitmeline on see raha? (Sajaline.) Näidates sajalist kimpu: Mitu kümnelist kimpu läks sellesse kimpu? Aga mitu ühelist on selles kimbus? Näidates 100-list raha: Mitu kümnelist raha saab selle raha vastu? Aga mitu ühelist saab? Mitu kümnelist on 1 sajaline? Mitu ühelist? Mitu korda on 1 sajaline 1 kümnelisest suurem? Mitu korda on 1 sajaline 1 ühelisest suurem? (Mitu korda peame 1 kümnelise (1 ühelise) kaupa võtma, et 1 sajalise saaksime?)

10, 20, 30, 50, 70, 40, 80, 60, 90, 100 ühelist — mitu kümnelist? 2, 4, 6, 3, 7, 5, 9, 8, 10 kümnelist — mitu ühelist?

Õpetaja võtab näituseks, 2 kümnelist ja 3 ühelist raha kätte, näitab ja küsib: Mitu marka on 2 kümnelist ja 3 ühelist? Kirjutage vastus numbritega oma vihku! Lugege, mis te kirjutasite! Mitu kümnelist on selles arvus? Näidake! Mitu ühelist? Näidake! Niisama kirjutatakse veel teisi arve, näituseks: 43, 50, 8, 59, 100.

Näidake, kus on igas kirjutatud arvus üheliste, kus kümneliste koht? Kus sajalise koht? Mitmendal kohal seisavad ühelised, mitmendal kümnelised, mitmendal sajaline?

Mitmekohaline on arv 1, 4, 9, 10, 25, 62, 100? Missugune on kõige vähem ühekohaline arv? Missugune kõige suurem? Missugune on kõigevähem kahekohaline arv? Missugune kõige suurem? Missugune on kolmekohaline arv?

b. Õpetaja nimetab arve, lapsed ütlevad mitmekohaline on arv? Õpetaja laseb lapsi ühekohalisi, kahekohalisi arve nimetada.

Õpetaja nimetab arve, lapsed ütlevad, mitu on arvus kümnelisi, mitu ühelisi. Õpetaja ütleb kümnelised ja ühelised, lapsed seavad arvud kokku.

d. 1. Lahutage igast alljärgnevast arvust kümnelised ja ühelised välja: 28, 35, 4, 40, 75, 60, 9, 87, 26, 31, 19, 80, 99.

Näitus: $28=2$ kümnelist 8 ühelist.
 $35=3$ " 5 "

2. Seadke kümnelistest ja ühelistest arvud kokku:

2	kümnelist	4	ühelist	4	kümnelist	5	ühelist
5	"	6	"	2	"	—	"
—	"	9	"	1	"	4	"
7	"	—	"	6	"	3	"
8	"	5	"	8	"	—	"
—	"	7	"	—	"	1	"
3	"	8	"	1	"	—	"
9	"	—	"	—	"	5	"

3. Kirjutada 8 ühekohalist ja 20 kahekohalist arvu.

Kokku- ja mahaarvamine.

a. Iga peatüki eel käivad vastavad harjutused arvude kokku- ja mahaarvamises. Näituseks 1 peatüki eel, kokkuarvamises: Arvake 30-le 20 juure! Palju on kokku 40 ja 30? Suurendage 50-t 20 võrra! Leidke arv, mis 60-st 30 suurem on! Jne. Mahaarvamises: Arvake 50-st 30 maha! Lahutage 70-st 30! Vähendage 60-t 40 võrra! Leidke arv, mis 80-st 40 vähem on! Jne.

Iseäranis tarvilikud on niisugused harjutused seal, kus üht arvu teisele mitte korraga juure ei panda ega korraga maha ei arvata vaid enne kümnelised, siis ühelised. Näituseks: 45-le juure 12, 68-le juure 25, ehk 58-st maha 14, 43-st maha 25! Niisugustel kordadel pandagu lastele sagedamini küsimus ette: Kuidas arvasite kokku? Kuidas arvasite maha?

1.

b. 1. Üks raamat maksis 50, teine 40 marka. Mitu marka maksid mõlemad raamatud kokku?

2. Üks raamat maksis 30 marka; teine oli 20 marka kallim. Mis maksis teine raamat? Mitu marka maksid mõlemad raamatud kokku?

3. Koolilaps maksis raamatu eest 60 marka, vihkude eest 40 marka. Palju läks koolilapsel raha?

4. Üks laps sai emalt 30 marka, teine 40, kolmas 20 marka. Mitu marka läks emal raha?

5. Vend ja kaks õde ostsid kolme peale raamatu; vend andis raamatu ostmiseks 50 marka, üks õde 30, teine 10 marka. Mis maksis raamat?

6. Üks kokkuarvatav on 50 teine 40. Kui suur on summa?

d.1. $30+40$ $20+50$ $40+60$ $50+40$ $20+70$
 $20+60$ $60+30$ $10+80$ $40+30$ $20+50$
 $80+20$ $30+70$ $20+50$ $30+60$ $40+50$
 $50+30$ $50+50$ $70+20$ $10+80$ $30+60$

2. $30+50$ $40+30$ $30+40+20$ $30+30+30$
 $40+40$ $10+60$ $20+30+30$ $40+10+40$
 $20+50$ $20+80$ $50+30+10$ $20+50+10$
 $60+40$ $20+50$ $20+40+40$ $10+40+40$

b. 1. Ema andis Lindale 80 marka. Linda ostis raamatu ja maksis 60 marka. Palju jäi Lindal raha järele?

2. Helmil oli 100-margaline raha; tema ostis 70-margalise raamatu. Mitu marka sai Helmi tagasi?

3. Kaks raamatut maksid kokku 90 marka; üks raamat maksis 50 marka. Mis maksis teine raamat?

4. Ellal oli 90 marka; tema ostis 50 marga eest raamatu, 20 marga eest vihke. Palju on Ella raha järel?

5. Kolmel poisil oli kokku 100 marka; ühel oli 30 marka, teisel 50. Palju raha oli kolmandal poisil?

6. Vähendatav on 60, mahaarvatav 40. Kui suur on vaheng?

d.1. $70-20$ $60-40$ $80-20$ $90-60$ $50-30$
 $80-30$ $80-50$ $50-40$ $80-60$ $60-40$
 $90-50$ $100-70$ $70-30$ $100-40$ $80-70$
 $100-60$ $90-60$ $80-40$ $90-70$ $100-80$

2.	$30+30-50$	$30+50-60$	$20+50-30$
	$20+70-30$	$20+60-50$	$40+50-60$
	$60+30-50$	$10+90-60$	$10+80-70$
	$40+40-30$	$30+60-80$	$30+70-80$

3.	$30+x=70$	$80-x=40$	$50+x=70$
	$40+x=90$	$90-x=30$	$x+30=70$
	$x+30=80$	$x-50=50$	$90-x=20$
	$x+50=90$	$x-20=80$	$x-40=30$

ll.

Tund on 60 minutit.

b. 1. Mart luges 50 minutit, kirjutas 8 minutit. Mitu minutit õppis Mart?

2. Juhan kirjutas 1 tund 2 minutit. Mitu minutit kirjutas Juhan?

3. Mihkel mängis 7 minutit üle tunni, Mangu 9 minutit. Mitu minutit mängis kumbki poiss?

4. Peeter õppis 30 minutit, Paul 40 minutit; Peedu 6 minutit rohkem, kui teised kokku. Kui kaua õppis Peedu?

5. Jaak luges tund aega, rehendas 30 minutit, kirjutas 9 minutit. Mitu minutit õppis Jaak?

6. Üks kokkuarvatav on 80, teine 7. Kui suur on summa?

d.1.	$20+4$	$60+5$	$40+6$	$5+40$	$8+70$
	$50+3$	$30+9$	$60+4$	$2+30$	$5+60$
	$40+6$	$70+5$	$50+5$	$7+50$	$6+50$
	$80+8$	$90+7$	$30+4$	$9+90$	$4+80$

2.	$50+9$	$20+2$	$30+40+5$	$40+40+4$
	$40+3$	$9+30$	$20+50+9$	$50+20+7$
	$4+60$	$7+40$	$60+10+4$	$60+30+2$
	$7+80$	$90+4$	$70+20+8$	$50+30+9$

b. 1. Üks raamat maksis 65 marka; teine oli 5 marka odavam. Mis maksis teine raamat?

2. Raamat maksis 58 marka, vihk maksis 50 marka vähem. Mis maksis vihk?

3. Madisel oli 79 marka raha. Palju oli Madisel üle 70 marga raha?

4. Toomal oli 88 marka raha; tema kulutas 8 marka ära, siis ülejäänud rahast veel 30 marka. Mitu marka jäi Toomal raha järele?

5. Emal oli 39 marka: tema kulutas 30 marka ära, pärast teenis 70 marka juure. Palju on emal raha?

6. Vähendatav on 78, mahaarvatav 8. Leidke vaheng?

d.1.	21—1	56—6	45—40	58—50	43— 3
	33—3	68—8	31—30	64—60	54—50
	27—7	75—5	83—80	29—20	76— 6
	49—9	82—2	99—90	46—40	87—80

2.	65—60+50	30+7—30	53—3+20	20+40+ 6
	49—40+70	40+5—40	77—7+30	74—70— 4
	78—70+80	80+6—80	45—5+40	50+ 7—50
	52—50+40	90+2—90	66—6+20	36— 6+30

3.	$20+x=25$	$34-x=30$	$7+x=37$
	$50+x=57$	$69-x=60$	$60+x=68$
	$x+6=86$	$x-5=50$	$79-x=70$
	$x+9=49$	$x-7=90$	$x-8=40$

III.

b. 1. Päev on 24 tundi. Tõnise taskukell käis ühe üleskeeramisega 1 päev ja 10 tundi. Mitu tundi käis Tõnise taskukell ühe üleskeeramisega? Mitu tundi on 1 päev ja 20 tundi?

2. Märtsi kuu on 31 päeva, aprilli kuu 30. Mitu päeva on märtsi ja aprilli kuu kokku?

3. Juuni kuu on 30 päeva, Juuli kuu 31. Mitu päeva on juuni ja juuli kuus kokku? }

4. Tõnis oli terve juuni kuu ja 25 päeva juuli kuud onul. Mitu päeva oli Tõnis onul?

5. Tõnis oli jaanuari kuul 20 päeva koolis, veebruari kuul 24 päeva ja märtsi kuul 20 päeva. Mitu päeva oli Tõnis kolmel kuul koolis?

6. Esimene kokkuarvatav on 36, teine 30. Leidke summa!

d.1. $24+10$ $44+50$ $40+15$ $10+79$ $35+40$
 $42+20$ $69+20$ $30+35$ $50+37$ $20+55$
 $65+30$ $25+60$ $40+48$ $60+25$ $27+30$
 $37+40$ $16+80$ $30+52$ $80+12$ $40+52$

2. $35+40+10$ $20+35+20$ $20+15+20$ $40+6+50$
 $47+20+30$ $40+22+30$ $40+24+30$ $50+9+30$
 $26+40+20$ $10+37+50$ $30+32+30$ $4+40+40$
 $52+20+10$ $20+29+40$ $10+55+20$ $5+20+60$

b. 1. Aias on 45 õunapuud, kirsipuid 10 vähem. Palju on aias kirsipuid?

2. Aias on 88 noort õunapuud, 20 neist on jätkamata. Mitu õunapuud on jätkatud?

3. Aednikul oli 68 noort jätkatud õunapuud; ta müüs 40 nendest ära. Mitu puud on veel müümata?

4. Aednikul oli 68 noort õunapuud; noori kirsipuid 30 vähem kui õunapuud; noori ploompuid 20 vähem kui kirsipuid. Palju oli aednikul noori ploompuid?

5. Aias on kokku 55 õuna-, kirsi- ja ploompuid. Ploomipuid on 10, kirsipuid 20. Palju on õunapuud?

6. Vähendatav on 48, mahaarvatav 20. Leidke vahengi!

d.1. $25-10$ $94-20$ $48-20$ $99-70$ $68-40$
 $46-20$ $81-30$ $97-60$ $55-40$ $95-50$
 $72-50$ $57-40$ $78-30$ $83-70$ $72-60$
 $63-40$ $36-20$ $82-50$ $68-30$ $88-70$

2. $46-10-20$ $20+25-30$ $15+70-50$ $40+x=65$
 $94-40-40$ $40+17-20$ $31+60-40$ $75-x=40$
 $75-30-30$ $30+42-50$ $63+20-60$ $x+30=94$
 $99-20-60$ $58+40-70$ $44+50-70$ $x-20=59$

3.	$40 + x = 85$	$x - 10 = 25$	$x + 50 = 72$
	$30 + x = 54$	$x - 40 = 42$	$x - 30 = 31$
	$x + 20 = 41$	$x - 30 = 33$	$40 + x = 66$
	$x + 50 = 77$	$x - 20 = -44$	$x + 10 = 84$

IV.

b. 1. Peetril oli 21 poognat paberit; ta ostis veel 5 p. Mitu p. on Peetril paberit?

2. Jüril oli 6 poognat paberit; ta ostis veel 32 p. Mitu p. on Jüril paberit?

3. Raamat paberit on 24 poognat. Mitu poognat on 1 raamat 3 poognat? 1 raamat 5 poognat?

4. Kaupmees müüs ühele ostjale 4 p., teisele 32 p. ja kolmandale 3 p. paberit. Mitu p. paberit müüs kaupmees kolmele ostjale?

5. Mardil oli 5 p. paberit, Maretil 1 raamat, Miinal $\frac{1}{2}$ p. Mitu p. paberit on lastel kokku?

6. Üks arv on 55, teine 4. Kui suur on nende kahe arvu summa?

d.1.	$22 + 4$	$36 + 3$	$55 + 4$	$5 + 23$	$4 + 15$
	$45 + 2$	$92 + 6$	$64 + 5$	$7 + 42$	$3 + 35$
	$61 + 7$	$73 + 5$	$72 + 6$	$1 + 28$	$4 + 45$
	$54 + 5$	$63 + 4$	$33 + 5$	$2 + 37$	$6 + 52$

2.	$21 + 3 + 4$	$5 + 22 + 2$	$3 + 24 + 2$	$31 + 3 + 4$
	$73 + 2 + 3$	$3 + 41 + 5$	$4 + 32 + 3$	$13 + 2 + 3$
	$94 + 1 + 4$	$2 + 73 + 4$	$1 + 71 + 6$	$3 + 41 + 4$
	$23 + 5 + 1$	$4 + 91 + 3$	$2 + 82 + 5$	$42 + 4 + 2$

b. 1. Raabitsas on 68 lehekülge. Selles arvus on 7 lehekülge pilta. Mitu lehekülge on raabitsas kirja?

2. Juturaamatus on 96 lehekülge. Annil on 5 lehekülge läbi loetud. Mitu lehekülge on Annil veel lugeda?

3. Juturaamatus on 88 lehekülge. Ellal on 6 lehekülge lugemata. Mitu lehekülge on läbi loetud?

4. Ühes raamatus on 98 lehekülge, teises 6 lehekülge vähem. Mitu lehekülge on teises raamatus?

5. Juku abitsas oli uelt 48 lehte. Praegu puuduvad eest 5, tagant 2 lehte. Mitu lehte on aabitsas alles?

6. Kahe arvu summa on 68. Üks arv on 6. Kui suur on teine arv?

d.1. $25-1$ $47-5$ $87-6$ $37-4$ $88-7$
 $36-4$ $69-7$ $95-4$ $28-6$ $97-5$
 $48-5$ $29-5$ $99-8$ $67-5$ $38-4$
 $96-4$ $57-6$ $48-6$ $75-4$ $48-6$

2. $37-4-2$ $47+2-5$ $39-20-5$ $8+50-4$
 $78-5-1$ $25+4-3$ $57-30-6$ $7+60-6$
 $89-4-3$ $64+3-6$ $88-40-5$ $3+75-7$
 $67-2-4$ $55+3-4$ $99-50-4$ $4+65-8$

3. $x+2=25$ $x-3=34$ $x+7=39$
 $x+4=37$ $x-4=52$ $x-6=72$
 $x+2=46$ $x-8=71$ $x+5=48$
 $x+6=69$ $x-5=82$ $x-7=52$

V.

b. 1. Üks kuusk on 13 meetrit pikk, teine 12 meetrit pikem. Kui pikk on teine kuusk?

Kui pika puu saaksime, kui ühele kuusele teise otsa saaksime jätkata?

2 Kiriku katuse harjani on 22 meetrit, torni tipuni 25 meetrit rohkem. Kui pikk on kiriku torn?

3. Üks poiss viskas kivi 55 meetrit kaugemale, teine viskas 24 meetrit kaugemale. Kui kaugemale viskas teine poiss?

4. Mänguplats N. koolimaja juures oli 43 meetrit lai ja 23 meetrit pikem kui lai. Kui pikk oli mänguplats?

5. Üks arv on 22, teine 33. Leidke nende kahe arvu summa!

d.1. $12+12$ $44+44$ $66+31$ $71+16$ $45+12$
 $24+24$ $14+14$ $17+12$ $72+25$ $67+21$
 $22+22$ $23+23$ $55+23$ $34+44$ $32+65$
 $33+33$ $32+32$ $42+33$ $16+32$ $43+45$

2.	13+13	12+45	22+32	32+24	25+13
	32+32	25+23	41+42	24+45	62+34
	41+42	15+22	14+53	45+23	54+35
	14+12	46+13	62+22	35+11	16+23

3.	43+43	61+31	66+33	36+23	35+14
	16+12	55+32	12+36	14+44	54+23
	25+12	46+43	33+45	23+23	64+34
	52+22	54+24	45+51	41+21	26+13

4.	31+62	52+14	24+24	53+16	16+33
	45+24	45+22	13+13	44+44	25+24
	62+37	54+35	47+32	33+62	46+32
	43+16	15+41	42+46	76+21	62+23

b. 1. Õunanaisel oli õunu ja pirne kokku 48 tükki. Pirne oli 13. Palju oli õunu?

Kas õunu või pirne oli rohkem ja mitu rohkem?

2. Kahes korvis oli kokku 99 õuna; ühes korvis oli 44 õuna. Mitu õuna oli teises korvis?

Kumbas korvis oli rohkem õunu ja mitu rohkem?

3. Jaan luges kahe õunapuu otsas kokku 76 õuna. Ühe puu otsas oli 45 õuna. Mitu õuna oli teise puu otsas?

Kumba puu otsas oli vähem õunu ja mitu tükki vähem?

4. Õunanaisel oli 35 õuna. Mitu õuna müüs õunanaine ära, kui 22 õuna müümata jäi?

5. Mitu õuna on 45 õunale juure panna, et 67 õuna oleks?

d 1.	34—22	44—11	76—32	29—14	84—32
	25—12	55—22	49—25	67—22	99—45
	48—16	99—75	95—72	53—32	85—34
	36—25	84—42	47—36	65—42	46—21

2.	55—23	88—45	39—25	99—88	58—44
	64—31	97—65	48—17	88—77	87—63
	87—43	48—34	64—22	36—24	98—37
	96—73	56—15	87—55	54—23	85—72

3.	48—24	58—17	57—56	78—55	99—66
	26—11	64—43	69—45	85—31	85—54
	38—14	88—44	66—33	48—35	77—63
	76—42	96—33	84—42	88—77	97—85

4.	22 + x = 44	x + 25 = 48	45 + x = 77
	43 + x = 75	x + 43 = 86	x + 24 = 66
	68 — x = 44	x — 32 = 64	88 — x = 35
	59 — x = 36	x — 53 = 24	75 — x = 33

VI.

b. 1. Aias on 32 noort ja 8 vana õunapuud. Mitu õunapuud on aias?

2. Aias oli 21 kirsipuud. Aednik istutas 9 kirsipuud juure. Mitu kirsipuud on aias?

3. Punaseid sõstraid on aias 23 põõsast, musti 7. Mitu põõsast on aias sõstraid?

4. Aednik istutas 44 põõsast. Mitu põõsast tuleb veel istutada, et 50 põõsast oleks?

5. Aednik jätkas 91 noort õunapuud. Mitu puud tuleb veel jätkata, et 100 puud jätkatud oleks?

6. Mitu läheb 57, 54, 51-le juure, et 60 saaks?

d.1.	25 + 5	44 + 6	33 + 7	66 + 4	33 + 7
	36 + 4	53 + 7	12 + 8	55 + 5	72 + 8
	27 + 3	94 + 6	48 + 2	37 + 3	61 + 9
	95 + 5	82 + 8	99 + 1	94 + 6	54 + 6

2.	24 + x = 30	22 + x = 30	84 + x = 90	61 + x = 70
	18 + x = 20	53 + x = 60	37 + x = 40	95 + x = 100
	35 + x = 40	36 + x = 40	66 + x = 70	93 + x = 100
	34 + x = 40	28 + x = 30	73 + x = 80	82 + x = 90

b. 1. Salme sai 30 margast 2 marka tagasi. Mitu marka kulutas Salme ära?

2. Raamat maksis 5 marka alla 100 marga. Mis maksis raamat?

3. Vennal on 80 marka, õel 8. Mitu marka on vennal õest rohkem?

4. Üks raamat maksis 50 marka, teine oli 7 marka odavam. Mis maksis teine raamat?

5. Jaanil puudub 4 marka 90 margast. Palju on Jaanil raha?

6. Mitmele läheb 6 juure, et 40, 60, 80, 100 saaks?

d.1.

40—1	50—8	80—7	30—8	40—9
70—2	60—3	40—6	90—7	90—8
60—4	90—4	50—3	60—6	80—6
100—5	40—3	70—9	70—5	60—7

2.

100—9	60—3	80—8	50—6	100—1
80—2	50—6	30—3	60—7	90—2
90—5	70—7	50—5	70—8	70—5
70—8	90—9	90—2	80—9	50—9

3.

$x-5=65$	$x-2=88$	$x+8=80$	$x+3=100$
$x-7=43$	$x-4=56$	$x+6=70$	$x+5=50$
$x-8=62$	$x-6=44$	$x+7=90$	$x+9=60$
$x-9=71$	$x-3=37$	$x+8=80$	$x+7=50$

VII.

b. 1. Mart maksis raamatu eest 65 marka, järele jäi tal 25 marka. Palju oli Mardil enne raamatu ostmist raha?

2. Mardi raamat maksis 65 marka. Antsu raamat oli 35 marka kallim. Mis maksis Antsu raamat?

3. Üks raamat maksis 48, teine 32 marka. Leidke kahe raamatu hind?

4. Peetril on 33 marka; tal puudub 17 marka, et raamatut osta. Mis maksab raamat?

5. Jaan kulutas eila 62, täna 38 marka. Palju raha kulutas Jaan kahe päevaga?

6. Üks arv on 88, teine 12. Kui suur on nende summa? Kui suur on 55 ja 45 summa? 25 ja 75 summa?

d.1.

19+11	57+13	88+12	48+42	55+45
16+14	32+28	35+65	13+37	68+32
25+15	23+17	15+85	21+19	77+23
42+18	75+25	72+28	61+39	24+76

2. 81+19	35+65	27+78	18+12	43+17
72+28	29+71	17+83	28+52	65+25
31+69	23+77	36+64	33+27	22+18
46+54	66+34	14+86	51+29	59+11

b. 1. Kaupmehel oli 80 naela suhkrut; ta müüs 14 naela ära. Mitu naela suhkrut on kaupmehel müümata?

2. Kaupmees müüs ühele ostjale 30 naela jahu, teisele 18 naela vähem. Mitu naela jahu müüs kaupmees teisele ostjale?

3. Kaupmehel on kohvi ja teed 80 kilogrammi*) Kohvi on 42 kilogrammi. Palju on teed?

4. Kotis oli 40 kilogrammi jahu; ära müüdi 25 kilogrammi. Mitu kilogrammi jahu on järel?

5. Üks kast kaupa kaalus 60 kilogrammi, teine 17 kilogrammi vähem. Palju kaalus teine kast?

6. Palju puudub 100-st, kui 25 on? Kui 55 on? Kui 12 on? Kui 65 on?

d.1. 30-12	30-15	90-29	70-28	70-35
60-25	50-25	100-61	50-21	30-18
70-13	60-26	100-42	80-39	90-29
90-33	80-37	100-12	90-45	100-12

2. 50-42	70-15	50-18	50-13	80-45
60-33	90-46	40-24	80-19	90-65
60-25	80-55	60-31	90-71	100-81
80-45	100-87	70-49	80-33	100-79

3.	$33+x=50$	$25+x=50$	$100-x=89$
	$75+x=100$	$35+x=70$	$100-x=55$
	$88+x=100$	$15+x=30$	$50-x=35$
	$45+x=60$	$45+x=60$	$60-x=42$

VIII.

b. 1. Tee ääres kasvavad 18 pärna ja 6 pihlakat. Mitu puud on tee ääres? Mitu puud saab tee ääre, kui 8 puud juure istutame?

*) Kilogramm veidike vähem kui $2\frac{1}{2}$ naela.

2. Koplis kasvavad 45 kaske ja 9 paju. Mitu puud kasvavad koplis?

3. Metsas raiuti maha 74 kuuske, mäнди 7 rohkem. Mitu mända raiuti maha?

4. Talu õues kasvavad 15 vahtrat, 9 pärna ja 8 tamme. Mitu puud on talu õues?

5. Lapsed istutasid koolimaja õue ümber 28 pärna, 7 tamme, 8 vahtrat. Mitu puud istutasid lapsed?

6. Üks arv on 69, teine 5, kolmas 7. Leidke summa!

d.1.	$19+2$	$77+6$	$55+7$	$38+9$	$34+8$	$39+5$
	$29+3$	$68+7$	$43+8$	$44+7$	$45+7$	$34+9$
	$38+4$	$46+5$	$64+8$	$83+9$	$26+8$	$56+6$
	$49+5$	$88+3$	$75+9$	$79+6$	$57+4$	$77+7$

2.	$38+5$	$19+3$	$12+9$	$56+8$	$17+6$	$57+9$
	$25+6$	$37+5$	$23+9$	$67+9$	$18+7$	$65+8$
	$44+7$	$18+7$	$34+9$	$78+6$	$36+8$	$86+6$
	$48+6$	$56+9$	$45+9$	$89+5$	$44+8$	$78+7$

3.	$18+6$	$86+6$	$86+7$	$87+8$	$54+8$	$72+9$
	$35+6$	$44+7$	$37+7$	$55+8$	$79+8$	$88+9$
	$47+6$	$59+7$	$48+7$	$46+8$	$65+9$	$43+9$
	$89+6$	$65+7$	$68+8$	$33+8$	$69+9$	$54+9$

4.	$28+3$	$49+4$	$69+5$	$77+7$	$25+8$	$47+5$
	$39+3$	$86+5$	$44+7$	$38+8$	$36+7$	$68+4$
	$58+4$	$78+5$	$83+9$	$49+9$	$42+9$	$74+9$
	$67+4$	$47+5$	$64+8$	$54+7$	$53+9$	$66+6$

b. 1. Koolis oli I. klassis 44 last; 9 last ei saanud II. klassi edasi. Mitu last läksid II. klassi?

2. II. klassis oli 36 last; 8 last ei saanud edasi. Mitu last läksid III. klassi?

3. Koolis oli 75 poissi; tütarlapsi 7 vähem. Mitu oli koolis tütarlapsi?

4. Varnal oli 62 pulka; nendest on 6 pulka katki. Mitu pulka on varnal terved?

5. Varnal on 56 tervet pulka; nendest on 9 pulka vabad. Mitu pulka on riiete all?

6. Ma mõtlesin ühe arvu, panin talle 8 juure ja sain 63. Mis arvu ma mõtlesin?

d.1. $21-2$ $35-7$ $36-8$ $48-9$ $55-6$ $24-8$
 $22-3$ $43-6$ $92-8$ $61-4$ $73-5$ $27-9$
 $42-4$ $75-9$ $45-7$ $72-6$ $84-8$ $25-7$
 $54-6$ $91-6$ $33-5$ $84-7$ $91-3$ $64-8$

2. $75-6$ $54-7$ $26-8$ $73-8$ $64-9$ $28-9$
 $33-6$ $66-7$ $45-8$ $91-8$ $72-9$ $37-9$
 $44-6$ $73-7$ $37-8$ $82-8$ $85-9$ $86-9$
 $71-6$ $95-7$ $54-8$ $51-9$ $93-9$ $55-9$

3. $83-6$ $44-8$ $55-8$ $35-7$ $73-4$ $42-9$
 $94-5$ $45-9$ $33-7$ $24-8$ $86-8$ $88-9$
 $62-4$ $54-9$ $42-6$ $25-7$ $93-7$ $54-7$
 $95-7$ $63-9$ $72-7$ $32-9$ $51-8$ $56-8$

4. $x+5=53$ $x+6=92$ $x+7=44$ $x+5=33$
 $x+7=84$ $x+7=24$ $x+5=53$ $x+4=42$
 $x+6=71$ $x+8=24$ $x+9=27$ $x+7=35$
 $x+9=54$ $x+5=32$ $x+8=34$ $x+9=45$

IX.

b. 1. Jaagul oli 18 marka raha, Jüril 17 marka rohkem. Palju raha oli Jüril?

2. Jüril oli 18 marka, Juhanil 28 marka rohkem. Mitu marka oli Juhanil? Mitu marka oli Jüril ja Juhanil kokku?

3. Peetril oli 36 marka, Paulil 19 marka rohkem. Mitu marka oli Paulil? Mitu marka oli Peetril ja Paulil kokku?

4. Miinal on 25 marka enda käes, 48 marka venna käes hoida. Mitu marka on Miinal raha?

Maril on 19 marka raha rohkem kui Miinal. Mitu marka on Maril?

d.1. $18+13$ $25+26$ $16+29$ $57+15$ $49+12$
 $25+16$ $66+26$ $27+27$ $69+23$ $38+16$
 $36+25$ $55+19$ $55+36$ $56+35$ $54+28$
 $54+17$ $17+35$ $48+16$ $47+39$ $63+19$

2.	16+16	17+17	24+27	54+18	28+16
	28+28	47+47	36+37	66+26	79+14
	26+26	18+18	29+25	75+19	43+29
	36+36	38+38	43+38	67+17	38+17

3.	26+29	17+14	54+18	37+36	19+19
	36+35	29+16	68+25	38+24	27+25
	46+48	58+33	56+35	62+29	48+36
	58+24	27+54	48+48	46+45	35+45

4.	24+37	67+17	73+19	39+38	48+38
	55+27	56+29	45+37	24+57	74+18
	43+28	48+29	37+26	79+13	68+17
	75+19	68+15	24+18	56+18	49+39

5.	55+16	53+28	54+18	59+15	17+17
	29+35	26+36	66+16	44+27	36+36
	44+17	48+28	26+45	34+37	27+28
	28+17	67+27	19+28	29+29	47+37

6.	38+45	45+28	45+36	38+49	26+29
	25+27	26+48	36+28	64+27	49+25
	58+24	65+16	28+44	29+13	38+15
	47+34	76+18	44+38	48+35	53+38

7.	14+27	47+24	15+46	29+28	48+48
	34+28	33+29	46+25	37+26	54+19
	59+17	29+23	37+37	76+16	63+28
	68+28	47+36	47+47	67+24	49+17

8.	57+38	24+28	54+27	46+46	27+27
	47+26	55+29	49+16	37+37	38+38
	35+46	49+25	25+48	57+26	45+37
	24+37	38+45	28+38	68+24	38+29

b. 1. Raamatus on 92 lehekülge. Jaan luges 29 lehekülge läbi. Mitu lehekülge on Jaanil lugeda? Mitu lehekülge jääb Jaanil lugeda, kui ta veel 29 lehek. läbi loeb?

2. Peetril on sellest samast raamatust 37 lehekülge läbi. Mitu lehekülge on Peetril lugemata? Mitu lehekülge jääb Peetril lugemata, kui ta veel 37 lehekülge läbi loeb?

3. Mardil on samast raamatust 28 lehekülge läbi. Mitu lehekülge on Mardil lugeda? Mitu lehekülge jääb Mardil lugeda, kui ta veel 28 lehekülge läbi loeb?

4. Kahes raamatus kokku on 72 lehekülge; ühes raamatus on 48 lehekülge. Mitu lehekülge on teises raamatus?

5. Kahe arvu summa on 84. Üks arv on 26. Kui suur on teine arv?

d.1. 25—17   54—27   43—27   36—18   41—29
 33—18   32—18   72—34   45—28   77—19
 44—25   51—22   81—32   54—36   85—46
 35—17   75—26   92—47   94—27   95—28

2. 87—29   33—24   48—29   55—36   93—64
 46—37   63—54   43—25   74—28   95—27
 36—28   72—36   32—15   57—29   84—16
 92—24   52—26   47—28   82—55   80—25

3. 73—25   26—18   38—19   54—26   44—26
 61—42   75—46   92—46   42—17   54—38
 71—14   54—35   72—36   45—29   94—49
 36—18   62—44   44—16   37—19   85—27

4. 45—26   62—43   66—19   36—17   63—14
 25—17   55—18   53—25   95—27   66—48
 32—16   92—46   46—37   84—55   44—26
 24—18   84—27   58—29   48—29   32—13

5. 33—17   36—19   44—26   41—22   74—28
 93—19   95—56   55—26   91—72   94—48
 57—28   86—68   66—37   63—36   62—47
 87—48   92—55   75—56   93—46   92—66

6. 42—18   55—29   36—19   93—26   37—18
 82—36   77—39   43—17   78—29   46—28
 72—27   87—48   52—25   98—49   52—17
 53—36   67—19   94—46   87—58   62—36

7. 45—26   46—28   52—18   27—18   54—35
 63—54   43—28   48—19   54—26   92—66
 97—59   53—26   53—15   91—52   82—47
 91—65   64—46   90—45   36—17   81—58

8. 64—36	51—17	68—39	45—28	55—38
72—36	51—34	72—48	93—64	66—37
84—17	65—26	81—15	95—78	95—47
96—48	48—29	81—27	47—28	93—54

Kordamine.

1. Jaanil oll 16 marka, Jaagul 10 marka rohkem. Mitu marka oli Jaanil ja Jaagul kokku?

2. Üks raamat maksis 35 marka, teine oli 20 marka kallim. Mis maksid kaks raamatut kokku?

3. Peetril oli 40 marka, Paulil 12 marka vähem. Palju raha oli kahel poisil kokku?

4. Ühes kotis oli 56 marka, teises 18 marka vähem. Mitu marka oli kahes kotis kokku?

5. Mardil, Mihklil ja Miinal oli kokku 72 marka raha. Mardil oli 25, Mihklil 28 marka. Mitu marka oli Miinal?

6. Kolmes taskus on kokku 100 marka raha. Ühes taskus on 24, teises 48 marka. Palju raha on kolmandas taskus?

7. Poeg oli 16 aastat vana, tütar 9. Ema oli 16 a. vanem, kui lapsed kokku. Kui vana oli ema?

8. Üks poeg oli 17, teine 15 aastat vana. Isa oli 28 a. vanem, kui pojad kokku. Kui vana oli isa?

9. Üks õde on 14, teine 16 a. vana. Kolmas õde on 12 a. noorem, kui kaks õde kokku. Kui vana on kolmas õde?

10. Üks vend on 27, teine 25 a. vana. Kolmas vend on 22 a. noorem, kui kaks venda kokku. Kui vana on kolmas vend?

11. Liisa luges 35 lehekülge, Liina 9 lehekülge rohkem kui Liisa, Leena 10 lehekülge rohkem kui Liina. Mitu lehekülge luges Leena?

12. Ühes raamatus oli 48 lehekülge, teises 16 lehekülge rohkem kui esimeses, kolmandas 16 lehekülge rohkem kui teises. Mitu lehekülge oli kolmandas raamatus?

13. Eha luges 72 lehekülge, Õie 15 lehekülge vähem kui Eha, Helmi 17 lehekülge vähem kui Õie. Mitu lehekülge luges Helmi?

14. Üks raamat on 96 lehekülge, teine 32 lehekülge vähem kui esimene, kolmas 16 lehekülge vähem kui teine. Mitu lehekülge on kolmas raamat?

15. Toomal oli 18 marka, Tõnisel niisama palju. Tootsil oli niipalju raha, kui Toomal ja Tõnisel kokku. Mitu marka oli poistel kokku?

16. Mari kulutas 24 marka, Maret sama palju; Made niipalju, kui Mari ja Maret kokku. Mitu marka kulutasid lapsed kokku?

17. Tiiu ostis raamatu, Tiit ka. Tiiu sai 100 margast 45, Tiit 50 margast 15 marka tagasi. Mis maksid mõlemad raamatud kokku?

18. Ühel poisil oli 80 marka, teisel 70. Üks kulutas ära 35, teine 42 marka. Kumbal jäi rohkem raha järele ja kui palju rohkem?

19. $16+15-12$ $60-15+45$ $40+8-18$ $82-16-15$
 $18+17-16$ $8+75-16$ $35+4-26$ $48-19+39$
 $50-13+19$ $45+55-32$ $44+8+30$ $37+37+17$
 $9+56-38$ $27+27-36$ $65+6+29$ $68-25-28$

20. $55-27+28$ $47-22+36$ $22+25+2$ $30-14+48$
 $29+39+19$ $48+48-37$ $59-25-8$ $90-18+24$
 $18+19+17$ $80-28+48$ $93-26-9$ $55+17-33$
 $24+26-32$ $7+17+27$ $35+46+9$ $12+18+70$

21. $43+18-25$ $39+39-45$ $75+25-65$ $91+9-29$
 $75+17-46$ $45+45-36$ $72+28-33$ $95+5-37$
 $48+16-32$ $28+27+45$ $21+79-75$ $99+1-49$
 $60-18-18$ $12+88-55$ $81+19-44$ $92+8-31$

22. $48+52-77$ $16+35-28$ $96-24-24$ $49+49+2$
 $25+55-42$ $90-26-26$ $35+35+25$ $90-45-6$
 $100-81+21$ $80-17-27$ $25+25-36$ $88-44+6$
 $100-38+18$ $54+16-35$ $45+46-15$ $63+36+8$

23.	$27+28+25$	$48+12-15$	$28+7+45$	$16+84-92$
	$70-25-26$	$28+12-19$	$45-8+43$	$19+61-43$
	$33+67-39$	$80-25+15$	$36+9+55$	$17+23+45$
	$13+87-23$	$90-75+45$	$75-6+31$	$15+75-41$

24.	$33+33+33$	$26+26+28$	$70-15-16$	$39+16+25$
	$44+44+12$	$17+83-39$	$54-27+19$	$72-36-18$
	$100-21+16$	$65+17-26$	$80-18-18$	$84+16-34$
	$100-59-16$	$77+23-45$	$61-15+18$	$17+34+49$

Ükskordüks.

a. Iga I. peatüki eel seatakse vastav kasvatamistabel ja iga II. peatüki eel vastav jagamistabel kokku. Sellele järgnevad harjutused kokkuseatud tabeli piiris.

Kasvatamistabel seatakse alljärgnevalt kokku, Võtame näituseks 3-me tabel, Küsimused: Kirjutage igaüks oma vihku kokkuarvamise viisi 2 korda 3! ($3+3$) Arvake välja ja kirjutage, palju see on? Palju on 2 korda 3? Kirjutage seda kasvatamise viisi oma vihku! ($2 \times 3 = 6$) Lugege, mis te kirjutasite!

Kirjutage nüüd 3 korda 3 kokkuarvamise viisi oma vihku! ($3+3+3$) Palju oli 2 korda 3? (Vaadake eelmist rida!) Palju saame kui veel kolmas kord 3 juure arvame? Kirjutage 9! Palju on 3 korda 3? Kirjutage nüüd seda kasvatamise viisi oma vihku? ($3 \times 3 = 9$) Lugege, mis te kirjutasite!

Nlisama edasi kunni alljärgnev tabel valmis:

$3+3=6$	<u><u>$2 \times 3 = 6$</u></u>
$3+3+3=9$	<u><u>$3 \times 3 = 9$</u></u>
$3+3+3+3=12$	<u><u>$4 \times 3 = 12$</u></u>
$3+3+3+3+3=15$	<u><u>$5 \times 3 = 15$</u></u>
$3+3+3+3+3+3=18$	<u><u>$6 \times 3 = 18$</u></u>
$3+3+3+3+3+3+3=21$	<u><u>$7 \times 3 = 21$</u></u>
$3+3+3+3+3+3+3+3=24$	<u><u>$8 \times 3 = 24$</u></u>
$3+3+3+3+3+3+3+3+3=27$	<u><u>$9 \times 3 = 27$</u></u>
$3+3+3+3+3+3+3+3+3+3=30$	<u><u>$10 \times 3 = 30$</u></u>

Harjutused: Palju on 4 korda 3? 7 korda 3? 5 korda 3? Jne. Lapsed otsivad tabelist vastava vastuse üles ehk vastavad peast, kui mõistavad.

Jagamistabel seatakse alljärgnevalt kokku, Võtame, näituseks, seesama 3-me tabel. Küsimused: Näidake kirjalikult mahaarvamise viisi, mitu kord saab 3-st 3 kaupa jagada? ($3-3=0$) Mitu korda sai 3-st 3 kaupa jagada? Näidake sedasama jagamise viisi! ($3:3=1$) Lugege, mis te kirjutasite!

Näidake mahaarvamise viisi, mitu korda saab 4-st 3 kaupa jagada? ($4-3=1$) Mitu korda sai jagada? Mitu jäi üle? Näidake sedasama jagamise viisi! ($4:3=1$, üle jääb 1) Lugege, mis te kirjutasite!

Niisama edasi kunni alljärgnev tabel valmis:*)

$3-3=0$	<u>$3:3=1$</u>	
$4-3=1$	$4:3=1$, üle jääb 1	
$5-3=2$	$5:3=1$	" " 2
$6-3-3=0$	<u>$6:3=2$</u>	
$7-3-3=1$	$7:3=2$	" " 1
$8-3-3=2$	$8:3=2$	" " 2
$9-3-3-3=0$	<u>$9:3=3$</u>	
$10-3-3-3=1$	$10:3=3$	" " 1
$11-3-3-3=2$	$11:3=3$	" " 2
$12-3-3-3-3=0$	<u>$12:3=4$</u>	

Niisama edasi kunni 30-ni.

Tabeli seadmise ajal kriipsutatagu ülejäägita tehted alla ja kirjutatagu lõpul vastava kasvatamistabeliga kõrvu vähemaks tabeliks välja.

Harjutused: Jagage 12 3 kaupa! Jagage 13, 14 3 kaupa! Jagage 21, 22, 23 3 kaupa! Jne.***) Lapsed otsivad tabelist vastava vastuse üles ehk vastavad peast.

2 kaupa.

1.

- b. 1. Paar on 2 tükki. Mitu tüki on 6, 8, 5, 9 paari?
2. 1 sulg maksis 2 marka. Mis maksid 5, 7, 10 sulge?
3. Iga laps sai 2 õuna. Mitu õuna läks 4, 6, 10 lapsele?
4. Mitu jalga on 5, 8 kukel? 6, 9 anil?
5. Mitu ratast on 7, 10 kaarikul? 6, 8 jalgrattal?
6. Lapse ülikonna peale läks 2 meetrit riidet. Mitu meetrit riidet läks 5, 8, 10 niisuguse ülikonna peale?

*) Et tabelite kokkuseadmine korduv ja sablooniline toime- tus, omavad lapsed õige ruttu oskuse iseseisvalt ilma õpetaja abita töötada, mispärast õpetajal ainult tarviduse järele abiiks tuleb olla.

**) Et jagamistabel pikk, on otstarbekohane harjutusi iga kokkuseatud kümne ehk kahekümne järel pidada.

d.1. 4×2 2×2 3×2 9×2 5×2 4×2
 6×2 8×2 5×2 3×2 7×2 8×2
 3×2 1×2 10×2 6×2 3×2 5×2
 5×2 9×2 6×2 8×2 6×2 9×2

2. $x \times 2 = 8$ $x \times 2 = 10$ $x \times 2 = 14$ $x \times 2 = 16$
 $x \times 2 = 12$ $x \times 2 = 4$ $x \times 2 = 10$ $x \times 2 = 20$
 $x \times 2 = 6$ $x \times 2 = 16$ $x \times 2 = 18$ $x \times 2 = 14$
 $x \times 2 = 14$ $x \times 2 = 20$ $x \times 2 = 12$ $x \times 2 = 18$

II.

b. 1. Mitu paari saapaid on 12 saabast? Mitu paari kindaid on 16, 20 kinnast? Mitu paari sukke on 14, 18 sukka?

2. Mitu paari on 5, 11, 9, 17 tükki? (ja mitu tükki jäi üle?)

3. Iga sulg maksis 2 marka. Mitu sulge sai 8, 9, 12, 13, 18, 19 marga eest?

4. Igas pingis on 2 last. Mitu pinki on 12, 16, 20 lapse all?

5. Lapse ülikonna peale läks 2 meetrit riiet. Mitu niisugust ülikonda sai 10, 11, 16, 17 meetrist riidest?

6. Iga laps sai 2 õuna. Mitmele lapsele sai jagada 6, 9, 14, 15 õunast?

d.1. 5×2 9×2 $8 : 2$ $14 : 2$ $10 : 2$ $6 : 2$
 $10 : 2$ $18 : 2$ $16 : 2$ $2 : 2$ $16 : 2$ $18 : 2$
 7×2 6×2 $10 : 2$ $18 : 2$ $8 : 2$ $12 : 2$
 $14 : 2$ $12 : 2$ $20 : 2$ $12 : 2$ $14 : 2$ $20 : 2$

2. $2 : 2$ $10 : 2$ $14 : 2$ $12 : 2$ $7 : 2$ $8 : 2$
 $3 : 2$ $11 : 2$ $15 : 2$ $18 : 2$ $11 : 2$ $13 : 2$
 $6 : 2$ $16 : 2$ $18 : 2$ $9 : 2$ $15 : 2$ $11 : 2$
 $7 : 2$ $17 : 2$ $19 : 2$ $5 : 2$ $19 : 2$ $17 : 2$

10 kaupa.

I.

b. 1. Üks raha on 10 marka. Mitu marka on 3, 6, 9 niisugust raha?

2. Ühel inimesel on 10 sõrme. Mitu sõrme on 5, 7, 10 inimesel?

3. Meeter paela maksis 10 marka. Mis maksid 4, 7, 9 meetrit paela?

4. Ühel lapsel oli 10 lehekülge loetud, teisel 5, 8, korda rohkem. Mitu lehekülge oli teisel lapsel loetud?

5. Üks raha on 10-margaline, teine 5, 10 korda suurem. Kui suur on teine raha?

6. Ma kasvatasin 10-t tundmata arvuga ja sain 70, 90. Kui suur on tundmata arv?

d 1.

2×10	6×10	8×10	7×10	10×10
10×2	10×6	10×8	10×7	10×7
4×10	3×10	5×10	9×10	6×10
10×4	10×3	10×5	10×9	9×10

2.

$x \times 10 = 30$	$x \times 10 = 40$	$x \times 10 = 50$	$x \times 10 = 30$
$x \times 10 = 70$	$x \times 10 = 60$	$x \times 10 = 100$	$x \times 10 = 60$
$x \times 10 = 20$	$x \times 10 = 10$	$x \times 10 = 40$	$x \times 10 = 50$
$x \times 10 = 90$	$x \times 10 = 80$	$x \times 10 = 80$	$x \times 10 = 90$

II.

b. 1. Mitu 10-margalist on 50, 80, 100 marka?

2. Mitu 10-margalist saab vahetada 35, 68, 75 marga vastu?

3. Meeter paela maksis 10 marka. Mitu meetrit paela sai osta 40, 55, 70, 85, 99 marga eest?

4. Mitme päevaga luges Ants 50, 80 lehekülge läbi, kui ta 10 lehekülge päevas luges?

5. Mitmesse hõõlasse mahuvad 40, 56, 72, 100 arvu, kui igasse hõõlasse 10 arvu kirjutame?

6. Mitu korda on 10 50, 80, 100-st vähem?

d.1.

3×10	$50 : 10$	$60 : 10$	$25 : 10$	$14 : 10$
$30 : 10$	$80 : 10$	$90 : 10$	$29 : 10$	$62 : 10$
7×10	$100 : 10$	$70 : 10$	$45 : 10$	$87 : 10$
$70 : 10$	$40 : 10$	$50 : 10$	$68 : 10$	$93 : 10$

2. 32 : 10	12 : 10	19 : 10	69 : 10	84 : 10
42 : 10	28 : 10	37 : 10	93 : 10	61 : 10
66 : 10	37 : 10	58 : 10	87 : 10	56 : 10
54 : 10	55 : 10	77 : 10	96 : 10	86 : 10

3 kaupa

I.

b. 1. Üks kumm maksis 3 marka. Mis maksid 4, 6, 9 niisugust kummi?

2. Maasikalehel on 3 haru. Mitu haru on 5, 8, 10 maasikalehel?

3. Mitu nurka on 1, 6, 8 kolmnurgal?

4. Mitu jalga on 1, 7, 9 vokil? 1, 8 mõhel?

5. Ühe särgi peale läks 3 meetrit riidet. Mitu meetrit riidet läks 7, 9 niisuguse särgi peale?

6. Üks koolilaps ostis 3 poognat paberit, teine 8 korda rohkem. Mitu p. paberit ostis teine koolilaps?

d.1.

3×3	6×3	4×3	5×3	4×3	8×3
5×3	2×3	8×3	3×3	6×3	5×3
1×3	7×3	10×3	9×3	2×3	10×3
4×3	5×3	6×3	7×3	5×3	9×3

2. $x \times 3 = 6$	$x \times 3 = 18$	$x \times 3 = 15$	$x \times 3 = 12$
$x \times 3 = 12$	$x \times 3 = 15$	$x \times 3 = 24$	$x \times 3 = 27$
$x \times 3 = 21$	$x \times 3 = 3$	$x \times 3 = 30$	$x \times 3 = 18$
$x \times 3 = 9$	$x \times 3 = 12$	$x \times 3 = 21$	$x \times 3 = 24$

II,

b. 1. Üks kumm maksis 3 marka. Mitu kummi sai 15, 17, 24, 25 marga eest?

2. Mitmel maasikalehel on 18, 24, 30 haru?

3. Mitmel vokil on 12, 21, 30 jalga?

4. Vokimeistril on 20 vokijalga valmis. Mitmele vokile jätkub neid jalgu?

5. Mitu kolmnurka saab 19, 26 tikust kokku seada?

6. Mitu särki saab 21, 23, 27, 28 meetrist riidest, kui särgi peale 3 meetrit riidet läheb?

7. Mitu 3-margalist raha on 15, 16, 25, 30 marka?
 8. Mitu vihku saab 24, 25, 29, 30 poognast paberist, kui 3 p. vihu peale arvata?
 9. Üks arv on 18, teine 3. Mitu korda on teine arv esimesest vähem?

d.1. 2×3 9×3 10×3 $15 : 3$ $18 : 3$ $30 : 3$
 $6 : 3$ $27 : 3$ $30 : 3$ $24 : 3$ $12 : 3$ $15 : 3$
 7×3 8×3 6×3 $9 : 3$ $27 : 3$ $27 : 3$
 $21 : 3$ $24 : 3$ $18 : 3$ $21 : 3$ $6 : 3$ $21 : 3$

2. $x : 3 = 4$ $x : 3 = 2$ $x : 3 = 3$ $x : 3 = 5$
 $x : 3 = 6$ $x : 3 = 7$ $x : 3 = 5$ $x : 3 = 8$
 $x : 3 = 3$ $x : 3 = 10$ $x : 3 = 9$ $x : 3 = 6$
 $x : 3 = 5$ $x : 3 = 8$ $x : 3 = 7$ $x : 3 = 9$

3. $3 : 3$ $12 : 3$ $21 : 3$ $27 : 3$ $19 : 3$ $20 : 3$
 $4 : 3$ $13 : 3$ $22 : 3$ $28 : 3$ $25 : 3$ $14 : 3$
 $5 : 3$ $14 : 3$ $23 : 3$ $29 : 3$ $28 : 3$ $29 : 3$
 $6 : 3$ $15 : 3$ $24 : 3$ $30 : 3$ $16 : 3$ $26 : 3$

4. $9 : 3$ $10 : 3$ $17 : 3$ $14 : 3$ $7 : 3$ $8 : 3$
 $5 : 3$ $15 : 3$ $22 : 3$ $8 : 3$ $19 : 3$ $21 : 3$
 $18 : 3$ $21 : 3$ $12 : 3$ $20 : 3$ $25 : 3$ $13 : 3$
 $11 : 3$ $28 : 3$ $24 : 3$ $27 : 3$ $30 : 3$ $19 : 3$

4 kaupa.

1.

- b. 1. Mitu jalga on 5, 9 hobusel? 6, 8 toolil?
 2. Mitu ratast on 7, 10 vankril? Mitu nurka on 6 majal? 9 laual?
 3. Üks pliiats maksis 4 marka. Mitu maksid 7 niisugust pliiatsit?
 4. Juta oli iga päev 4 tundi koolis. Mitu tundi oli Juta nädalas koolis?
 5. Õel oli 4 marka, vennal 8 korda niipalju. Mitu marka oli vennal?
 6. Ma kasvasin 4-ja tundmata arvuga ja sain 20, 36. Kui suur on tundmata arv?

d.1.	3×4	1×4	2×4	4×4	5×4	8×4
	6×4	5×4	10×4	8×4	7×4	6×4
	2×4	3×4	6×4	1×4	9×4	4×4
	8×4	7×4	9×4	6×4	5×4	10×4

2.	$x \times 4 = 16$	$x \times 4 = 24$	$x \times 4 = 20$	$x \times 4 = 16$
	$x \times 4 = 8$	$x \times 4 = 4$	$x \times 4 = 40$	$x \times 4 = 36$
	$x \times 4 = 20$	$x \times 4 = 28$	$x \times 4 = 12$	$x \times 4 = 24$
	$x \times 4 = 12$	$x \times 4 = 20$	$x \times 4 = 32$	$x \times 4 = 28$

II.

b. 1. Mitmel hobusel on 16, 28 jalga? Mitmel toolil on 24, 32 jalga?

2. Mitmel vankril on 32, 40 ratast?

3. Ratassepp tegi 27 ratast. Mitu vankri täit rataid on ratassepal valmis?

4. Mitu ruutu saab 20, 28, 30, 35 tikust kokku seada?

5. Mitu 4-margalist pliatsit saab osta 24, 35 marga eest?

6. Iga laps sai 4 õuna. Mitmele lapsele sai jagada 28, 31, 38 õunast?

7. Mitu vihku saab teha 24, 32, 37 poognast paberist, kui iga vihu peale 4 p. paberit arvame?

8. Õel oli 4 marka, vennal 36. Mitu korda oli õel vähem raha kui vennal?

9. Ma jagasin tundmata arvu 4 kaupa ja sain 7,

9. Kui suur on tundmata arv?

d.1.	3×4	5×4	$4 : 4$	$8 : 4$	$20 : 4$	$12 : 4$
	$12 : 4$	$20 : 4$	$16 : 4$	$28 : 4$	$32 : 4$	$24 : 4$
	7×4	9×4	$32 : 4$	$36 : 4$	$16 : 4$	$40 : 4$
	$28 : 4$	$36 : 4$	$40 : 4$	$12 : 4$	$36 : 4$	$32 : 4$

2.	$x : 4 = 4$	$x : 4 = 3$	$x : 4 = 5$	$x : 4 = 2$
	$x : 4 = 6$	$x : 4 = 8$	$x : 4 = 1$	$x : 4 = 6$
	$x : 4 = 2$	$x : 4 = 4$	$x : 4 = 9$	$x : 4 = 8$
	$x : 4 = 5$	$x : 4 = 6$	$x : 4 = 3$	$x : 4 = 10$

3.	4 : 4	16 : 4	32 : 4	20 : 4	28 : 4	38 : 4
	5 : 4	17 : 4	38 : 4	22 : 4	30 : 4	26 : 4
	6 : 4	18 : 4	34 : 4	36 : 4	17 : 4	19 : 4
	7 : 4	19 : 4	35 : 4	39 : 4	21 : 4	35 : 4

4.	8 : 4	16 : 4	32 : 4	12 : 4	18 : 4	36 : 4
	32 : 4	21 : 4	39 : 4	28 : 4	35 : 4	33 : 4
	13 : 4	29 : 4	15 : 4	37 : 4	14 : 4	27 : 4
	20 : 4	38 : 4	10 : 4	11 : 4	24 : 4	19 : 4

5 kaupa.

1.

- b. 1. Mitu marka on 5, 8, 10 viiemargalist raha?
2. Mitu sõrme on 4, 6, 8 sõrmkindal?
3. Mitu varrast on 7, 9 kimpu sukavardaid?
4. Iga postmark maksis 5 marka. Mis maksid 7, 10 postmarki?
5. Vihk maksis 5 marka. Raamat oli 8 korda kallim. Mis maksis raamat?
6. Ma kasvasin 5-t tundmata arvuga ja sain 25, 35, 45. Kui suur on tundmata arv?

d.1.	2×5	1×5	3×5	4×5	5×5	6×5
	5×5	6×5	5×5	7×5	8×5	10×5
	4×5	8×5	7×5	9×5	3×5	4×5
	3×5	7×5	10×5	6×5	9×5	7×5

2.	$x \times 5 = 25$	$x \times 5 = 15$	$x \times 5 = 5$	$x \times 5 = 20$
	$x \times 5 = 10$	$x \times 5 = 35$	$x \times 5 = 25$	$x \times 5 = 40$
	$x \times 5 = 20$	$x \times 5 = 40$	$x \times 5 = 45$	$x \times 5 = 30$
	$x \times 5 = 50$	$x \times 5 = 30$	$x \times 5 = 15$	$x \times 5 = 50$

II

- b. 1. Mitu 5-margalist on 20, 30, 40 marka?
2. Mitu 5-margalist saab vahetada 28, 36, 47 marga vastu?
3. Mitu kimpu vardaid on 25, 31, 42 sukkavarrast?
4. Pliiats maksis 5 marka. Mitu pliiatsit sai osta 35, 50, 28, 39 marga eest?

5. Iga laps sai 5 sulge. Mitmele lapsele läks 25, 40 sulge?

6. Mitmele lapsele sai 33, 45 sulest 5 kaupa jagada?

7. Mitu 5-pennilist raha on 30, 45 penni?

8. Vihk maksis 5 marka, raamat 40, 50 marka. Mitu korda oli vihk raamatust odavam?

9. Ma jagasin tundmata arvu 5 kaupa ja sain 6, 8. Kui suur on tundmata arv?

d.1. 4×5 6×5 7×5 $10 : 5$ $15 : 5$ $20 : 5$
 $20 : 5$ $30 : 5$ $35 : 5$ $40 : 5$ $35 : 5$ $45 : 5$
 8×5 9×5 10×5 $20 : 5$ $25 : 5$ $30 : 5$
 $40 : 5$ $45 : 5$ $50 : 5$ $30 : 5$ $50 : 5$ $35 : 5$

2. $x : 5 = 3$ $x : 5 = 4$ $x : 5 = 6$ $x : 5 = 4$
 $x : 5 = 7$ $x : 5 = 6$ $x : 5 = 8$ $x : 5 = 7$
 $x : 5 = 2$ $x : 5 = 5$ $x : 5 = 10$ $x : 5 = 3$
 $x : 5 = 5$ $x : 5 = 8$ $x : 5 = 7$ $x : 5 = 9$

3. $5 : 5$ $9 : 5$ $33 : 5$ $26 : 5$ $38 : 5$ $41 : 5$
 $6 : 5$ $30 : 5$ $34 : 5$ $49 : 5$ $48 : 5$ $22 : 5$
 $7 : 5$ $31 : 5$ $16 : 5$ $17 : 5$ $19 : 5$ $33 : 5$
 $8 : 5$ $32 : 5$ $36 : 5$ $37 : 5$ $39 : 5$ $44 : 5$

4. $11 : 5$ $43 : 5$ $21 : 5$ $32 : 5$ $43 : 5$ $25 : 5$
 $16 : 5$ $48 : 5$ $47 : 5$ $46 : 5$ $36 : 5$ $29 : 5$
 $22 : 5$ $34 : 5$ $32 : 5$ $18 : 5$ $19 : 5$ $37 : 5$
 $27 : 5$ $39 : 5$ $24 : 5$ $39 : 5$ $48 : 5$ $49 : 5$

6 kaupa.

l.

b. 1. Igal aknal on 6 ruutu. Mitu ruutu on 4, 7, 9 aknal?

2. Mitu jalga on 5, 8 kärbsel? 6, 9 liblikal?

3. Nädal on 6 äripäeva. Mitu äripäeva on 5, 7, 10 nädalas?

4. Kanad munesid iga päev 6 muna. Mitu muna sai nädalas?

5. Ülo luges iga päev 6 lehekülge. Mitu lehekülge luges Ülo 4, 8 päevaga?

6. Sulepea maksis 6 marka, raamat oli 8 korda kallim. Mis maksis raamat?

d.1. 2×6 3×6 6×6 5×6 1×6 3×6
 6×2 6×3 4×6 8×6 7×6 5×6
 4×6 5×6 7×6 3×6 4×6 7×6
 6×4 6×5 9×6 10×6 8×6 9×6

2. $x \times 6 = 18$ $x \times 6 = 36$ $x \times 6 = 30$ $x \times 6 = 12$
 $x \times 6 = 30$ $x \times 6 = 48$ $x \times 6 = 60$ $x \times 6 = 24$
 $x \times 6 = 12$ $x \times 6 = 24$ $x \times 6 = 18$ $x \times 6 = 36$
 $x \times 6 = 24$ $x \times 6 = 54$ $x \times 6 = 36$ $x \times 6 = 48$

II.

b. 1. Igal aknal on 6 ruutu. Mitmel aknal on 24 42 ruutu?

2. Mitmele 6-ruuduga aknale saab 32, 45 ruudust klaasid ette panna?

3. Mitmel kärbsel on 36, 54 jalga?

4. Mitmes nädalas on 18, 48 äripäeva?

5. Mitu 6-margalist sullepead saab osta 36, 40, 54 marga eest?

6. Mitmele lapsele saab 27, 42, 49 poognast paberist 6 p. kaupa jagada?

7. Mitme päevaga saab 30, 40, 50, 60 lehekülge läbi lugeda, kui 6 lehekülge päevas loeme?

8. Ühel koolilapsel on 6 marka, teisel 42, 63. Mitu korda on ühel lapsel vähem raha kui teisel?

9. Ma jagasin tundmata arvu 6 kaupa ja sain 5, 7, 9. Kui suur oli tundmata arv?

d.1. 3×6 7×6 4×6 8×6 $42 : 6$ $12 : 6$
 $18 : 6$ $42 : 6$ $24 : 6$ $48 : 6$ $24 : 6$ $36 : 6$
 5×6 9×6 6×6 $30 : 6$ $54 : 6$ $24 : 6$
 $30 : 6$ $54 : 6$ $36 : 6$ $60 : 6$ $48 : 6$ $42 : 6$

2. $x : 6 = 2$	$x : 6 = 4$	$x : 6 = 3$	$x : 6 = 6$
$x : 6 = 5$	$x : 6 = 6$	$x : 6 = 5$	$x : 6 = 8$
$x : 6 = 7$	$x : 6 = 8$	$x : 6 = 7$	$x : 6 = 4$
$x : 6 = 3$	$x : 6 = 10$	$x : 6 = 9$	$x : 6 = 7$

3. $6 : 6$	$10 : 6$	$32 : 6$	$20 : 6$	$42 : 6$	$14 : 6$
$7 : 6$	$11 : 6$	$33 : 6$	$30 : 6$	$52 : 6$	$24 : 6$
$8 : 6$	$30 : 6$	$34 : 6$	$40 : 6$	$22 : 6$	$34 : 6$
$9 : 6$	$31 : 6$	$35 : 6$	$50 : 6$	$32 : 6$	$44 : 6$

4. $15 : 6$	$11 : 6$	$17 : 6$	$51 : 6$	$20 : 6$	$39 : 6$
$21 : 6$	$33 : 6$	$27 : 6$	$34 : 6$	$44 : 6$	$59 : 6$
$25 : 6$	$50 : 6$	$32 : 6$	$40 : 6$	$32 : 6$	$52 : 6$
$35 : 6$	$43 : 6$	$41 : 6$	$46 : 6$	$55 : 6$	$38 : 6$

7. kaupa.

I.

b. 1. Mari leidis 3 kana pesa. Igas pesas oli 7 muna. Mitu muna oli 3 pesas?

2. Nädal on 7 päeva. Mitu päeva on 4, 6, 9 nädalat?

3. Kastanilehel on 7 haru. Mitu haru on 5, 8, 10 kastanilehel?

4. Vihk maksis 7 marka. Mis maksid 3, 7, 8 vihku?

5. Vihk maksis 7 marka, raamat 5, 8 korda rohkem. Mis maksis raamat?

6. Ma kasvatasin 7 tundmata arvuga ja sain 28, 42, 56, 63. Kui suur on tundmata arv?

d.1. 2×7	4×7	6×7	9×7	4×7	3×7
7×2	7×4	7×6	10×7	8×7	10×7
8×7	5×7	7×7	5×7	6×7	4×7
7×3	7×5	8×7	7×7	9×7	8×7

2. $x \times 7 = 21$	$x \times 7 = 14$	$x \times 7 = 28$	$x \times 7 = 70$
$x \times 7 = 42$	$x \times 7 = 28$	$x \times 7 = 49$	$x \times 7 = 28$
$x \times 7 = 35$	$x \times 7 = 42$	$x \times 7 = 63$	$x \times 7 = 56$
$x \times 7 = 70$	$x \times 7 = 56$	$x \times 7 = 35$	$x \times 7 = 42$

II.

- b. 1. Mitu nädalat on 14, 35, 49 päeva?
 2. Mitu nädalat (ja mitu päeva) on 17, 40, 65 päeva?
 3. Mitu 7-margalist sullepead saab osta 28, 30, 49, 55 marga eest?
 4. Iga laps sai 7 päkkli. Mitmele lapsele jätkus 35, 40, 56 päkkli?
 5. Mitmel kastanilehel on 21, 56 haru?
 6. Mitu vihku saab 35, 45, 70 marga eest osta, 7 marka tükk?
 7. Mitme päevaga jõuab 42, 63 lehekülge läbi lugeda, kui 7 lehekülge päevas loeme?
 8. Poeg on 7 aastat, isa 49 aastat vana. Mitu korda on poeg isast noorem?
 9. Linda jagas tundmata arvu 7 kaupa ja sai 6, 9. Kui suur oll tundmata arv?

d.1. 3×7 4×7 6×7 $28 : 7$ $63 : 7$ $35 : 7$
 $21 : 7$ $28 : 7$ $42 : 7$ $28 : 4$ $49 : 7$ $42 : 7$
 5×7 7×7 9×7 $42 : 7$ $56 : 7$ $28 : 7$
 $35 : 7$ $49 : 7$ $63 : 7$ $42 : 6$ $70 : 7$ $63 : 7$

2. $x : 7 = 4$ $x : 7 = 6$ $x : 7 = 7$ $x : 7 = 4$
 $x : 7 = 7$ $x : 7 = 8$ $x : 7 = 2$ $x : 7 = 7$
 $x : 7 = 7$ $x : 7 = 7$ $x : 7 = 6$ $x : 7 = 8$
 $x : 7 = 7$ $x : 7 = 4$ $x : 7 = 9$ $x : 7 = 10$

3. $7 : 7$ $11 : 7$ $21 : 7$ $49 : 7$ $42 : 7$ $28 : 7$
 $8 : 7$ $12 : 7$ $24 : 7$ $55 : 7$ $49 : 7$ $31 : 7$
 $9 : 7$ $13 : 7$ $35 : 7$ $63 : 7$ $56 : 7$ $49 : 7$
 $10 : 7$ $14 : 7$ $40 : 7$ $67 : 7$ $59 : 7$ $51 : 7$

4. $11 : 7$ $24 : 7$ $60 : 7$ $44 : 7$ $18 : 7$ $45 : 7$
 $18 : 7$ $33 : 7$ $13 : 7$ $29 : 7$ $62 : 7$ $15 : 7$
 $25 : 7$ $41 : 7$ $50 : 7$ $53 : 7$ $25 : 7$ $65 : 7$
 $30 : 7$ $52 : 7$ $20 : 7$ $32 : 7$ $42 : 7$ $59 : 7$

8 kaupa.

I.

b. 1. Päts leiba kaalus 8 naela. Mitu naela kaalusid 3, 5, 8 niisugust pätsi?

2. Õunapuud aias kasvasid reas, iga reas 8 puud. Mitu õunapuud on 4, 7, 10 reas?

3. Lehm andis 8 toopi piima päevas. Mitu toopi piima andis lehm 3, 9 päevas?

4. Reel on 8 kodarat. Mitu kodarat on 4, 8 reel?

5. Jaanil on 8 marka raha, Juhanil 7 korda rohkem, Peetril 9 korda rohkem. Mitu marka on Juhanil ja mitu Peetril raha?

6. Ma kasvatasin 8-t tundmata arvuga ja sain 32, 72. Kui suur oli tundmata arv?

d.1. 3×8 4×8 6×8 9×8 3×8 5×8
 8×3 8×4 8×6 2×8 6×8 10×8
 5×8 7×8 8×8 5×8 4×8 7×8
 8×5 8×7 10×8 7×8 8×8 9×8

2. $x \times 8 = 40$ $x \times 8 = 24$ $x \times 8 = 48$ $x \times 8 = 16$
 $x \times 8 = 16$ $x \times 8 = 80$ $x \times 8 = 72$ $x \times 8 = 56$
 $x \times 8 = 32$ $x \times 8 = 48$ $x \times 8 = 64$ $x \times 8 = 24$
 $x \times 8 = 8$ $x \times 8 = 64$ $x \times 8 = 40$ $x \times 8 = 72$

II.

b. 1. Mitmel reel on 16, 40, 72 kodarat?

2. Meistril on valmis 35, 50, 68 ree kodarat. Mitmele reele jätkub neist kodaraist?

3. Mitmes reas kasvavad 40, 72 õunapuud, kui 8 puud reas on?

4. Mitmesse ritta mahuvad 28, 45 õunapuud, kui 8 puud ritta istutame?

5. Mitu pätsi leiba kaaluvad 48, 72 naela, kui iga päts 8 naela kaalub?

6. Lehm andis 8 toopi piima päevas. Mitme päevaga andis lehm 56 toopi piima?

7. Iga vihk maksis 8 marka. Mitu vihku sai 40, 50, 75 marga eest osta ?

8. Mitu korda on 8 vähem, kui 48, 72 ?

9. Juhan jagas tundmata arvu 8-ga ja sai 5, 7. Kui suur oli tundmata arv ?

d.1. 3×8 7×8 9×8 $32 : 8$ $24 : 8$ $40 : 8$
 $24 : 8$ $56 : 8$ $72 : 8$ $16 : 8$ $48 : 8$ $56 : 8$
 5×8 4×8 6×8 $40 : 8$ $80 : 8$ $72 : 8$
 $40 : 8$ $32 : 8$ $48 : 8$ $72 : 8$ $64 : 8$ $80 : 8$

2. $x : 8 = 4$ $x : 8 = 5$ $x : 8 = 8$ $x : 8 = 6$
 $x : 8 = 6$ $x : 8 = 2$ $x : 8 = 10$ $x : 8 = 3$
 $x : 8 = 3$ $x : 8 = 6$ $x : 8 = 4$ $x : 8 = 9$
 $x : 8 = 7$ $x : 8 = 3$ $x : 8 = 7$ $x : 8 = 8$

3. $8 : 8$ $24 : 8$ $56 : 8$ $16 : 8$ $48 : 8$ $40 : 8$
 $10 : 8$ $30 : 8$ $60 : 8$ $20 : 8$ $50 : 8$ $50 : 8$
 $12 : 8$ $40 : 8$ $72 : 8$ $32 : 8$ $64 : 8$ $60 : 8$
 $15 : 8$ $45 : 8$ $75 : 8$ $35 : 8$ $68 : 8$ $70 : 8$

4. $11 : 8$ $43 : 8$ $27 : 8$ $33 : 8$ $29 : 8$ $15 : 8$
 $21 : 8$ $26 : 8$ $47 : 8$ $55 : 8$ $38 : 8$ $28 : 8$
 $17 : 8$ $70 : 8$ $19 : 8$ $44 : 8$ $42 : 8$ $46 : 8$
 $35 : 8$ $30 : 8$ $31 : 8$ $66 : 8$ $51 : 8$ $69 : 8$

9 kaupa.

1.

b. 1. Jõulupuul sai iga laps 9 pähklit. Mitu pähklit said 2, 5, 8 last ?

2. 1 sullepea maksis 9 marka. Mis maksid 3, 6, 9 niisugust sullepead ?

3. Iga päev luges Leeni 9 lehekülge. Mitu lehekülge luges Leeni 4, 8, 10 päevaga ?

4. Vennal oli 9 marka. Õel oli 7, 9 korda rohkem. Mitu marka oli õel ?

5. Poeg on 9 aastat vana, isa 6 korda vanem. Kui vana on isa ?

6. Ma kasvasin 9-t tundmata arvuga ja sain 45, 63, 90. Kui suur oli tundmata arv ?

d.1.	2×9	3×9	5×9	8×9	6×9	5×9
	9×2	9×3	9×5	9×8	2×9	7×9
	4×9	6×9	7×9	9×9	8×9	3×9
	9×4	9×6	9×7	4×9	4×9	9×9

2.	$x \times 9 = 27$	$x \times 9 = 36$	$x \times 9 = 63$	$x \times 9 = 45$
	$x \times 9 = 45$	$x \times 9 = 72$	$x \times 9 = 81$	$x \times 9 = 18$
	$x \times 9 = 18$	$x \times 9 = 54$	$x \times 9 = 90$	$x \times 9 = 54$
	$x \times 9 = 63$	$x \times 9 = 45$	$x \times 9 = 36$	$x \times 9 = 72$

II.

b. 1. Jõulupuul sai iga laps 9 kooki. Mitmele lapsele läks 45, 90 kooki?

2. Iga laps sai 9 kompvekki. Mitmele lapsele sai 55, 75 kompvekkist jagada?

3. Üks sullepea maksis 9 marka. Mitu sullepead sai osta 36, 65, 81 marga eest?

4. Võimlemise õpetaja seadis igasse ritta 9 õpilast. Mitmesse ritta mahtusid 27, 45 õpilast?

5. Iga päev luges Liisa 9 lehekülge. Mitme päevaga sai Liisa 63, 81 lehekülge läbi?

6. Mitmesse taskusse mahuvad 48, 60, 70 õuna, kui igasse taskusse 9 õuna mahub?

7. Vennal oli 54 marka, õel 9. Mitu korda oli õel raha vähem kui vennal?

8. Ema oli 45 a. vana, tütar 9. Mitu korda oli tütar emast noorem?

9. Mitu korda on 9 63, 27, 54-s?

d.1.	2×9	3×9	4×9	8×9	$36 : 9$	$27 : 9$
	$18 : 9$	$27 : 9$	$36 : 9$	$72 : 9$	$72 : 9$	$90 : 9$
	5×9	7×9	9×9	6×9	$18 : 9$	$54 : 9$
	$45 : 9$	$63 : 9$	$81 : 9$	$54 : 9$	$45 : 9$	$81 : 9$

2.	$x : 9 = 2$	$x : 9 = 4$	$x : 9 = 3$	$x : 9 = 4$
	$x : 9 = 5$	$x : 9 = 6$	$x : 9 = 5$	$x : 9 = 7$
	$x : 9 = 9$	$x : 9 = 10$	$x : 9 = 7$	$x : 9 = 9$
	$x : 9 = 3$	$x : 9 = 8$	$x : 9 = 9$	$x : 9 = 6$

3.	9 : 9	45 : 9	36 : 9	72 : 9	54 : 9	36 : 9
	11 : 9	50 : 9	40 : 9	77 : 9	58 : 9	39 : 9
	27 : 9	18 : 9	81 : 9	63 : 9	9 : 9	63 : 9
	30 : 9	21 : 9	85 : 9	70 : 9	15 : 9	69 : 9

4.	13 : 9	45 : 9	36 : 9	24 : 9	17 : 9	69 : 9
	22 : 9	55 : 9	40 : 9	54 : 9	44 : 9	25 : 9
	70 : 9	28 : 9	81 : 9	81 : 9	88 : 9	13 : 9
	20 : 9	33 : 9	85 : 9	80 : 9	37 : 9	58 : 9

Ükskordühe kordamine.

1.	3×7	4×6	6×7	3×6	7×8	6×8
	7×3	6×4	7×6	9×3	8×7	8×6
	5×8	5×7	4×9	6×9	7×9	9×9
	8×5	7×5	9×4	9×6	9×7	8×8

2.	2, 5, 9, 6, 3, 7, 10, 8×2	2, 5, 8, 6, 3, 9, 4, 8, 7×6
	3, 6, 4, 7, 5, 9, 8, 10×3	3, 5, 2, 8, 4, 6, 9, 7, 10×7
	2, 6, 10, 4, 8, 3, 5, 9, 8×4	3, 6, 2, 5, 7, 4, 9, 10, 8×8
	4, 2, 5, 7, 3, 9, 6, 8, 10×5	2, 4, 6, 8, 3, 10, 5, 7, 9×9

3.	4×7	6×8	9×3	8×4	8×8	7×7
	6×6	7×5	6×7	6×8	3×8	8×5
	7×3	8×4	4×9	5×8	7×9	9×4
	5×5	5×9	6×9	7×6	6×4	7×8

4.	9×4	9×9	3×5	5×8	9×7	5×9
	8×7	8×6	7×6	7×7	8×9	9×9
	4×6	4×8	9×5	8×6	4×7	8×7
	5×6	5×7	8×2	7×8	6×7	9×8

5.	x×8=24	x×6=42	6×x=54	6×x=42
	x×5=35	x×9=63	7×x=28	8×x=72
	x×8=48	x×4=36	4×x=32	7×x=63
	x×7=49	x×7=56	8×x=64	5×x=45

6.	5×8	7×3	5×7	6×9	4×9	5×9
	40 : 8	21 : 3	35 : 7	54 : 9	36 : 9	45 : 9
	6×4	3×8	8×6	7×9	9×8	7×6
	24 : 4	24 : 8	48 : 6	63 : 9	72 : 8	42 : 6

7.	21 : 3, 7	36 : 4, 9, 6	56 : 7, 8
	24 : 3, 8, 4, 6	40 : 4, 10, 5, 8	60 : 6, 10
	25 : 5	42 : 6, 7	63 : 7, 9
	27 : 3, 9	45 : 5, 9	64 : 8
	28 : 4, 7	48 : 6, 8	70 : 7, 10
	30 : 3, 10, 5, 6	49 : 7	72 : 8, 9
	32 : 4, 8	50 : 5, 10	80 : 8, 10
	35 : 5, 7	54 : 6, 9	81 : 9

Näitus: 21 : 3 = 7
21 : 7 = 3

8.	6, 10, 8, 12, 16, 14, 18 : 2	24, 48, 30, 42, 54, 36 : 6
	12, 21, 27, 18, 24, 30 : 3	21, 35, 28, 42, 63, 56 : 7
	20, 32, 40, 36, 28, 24 : 4	24, 40, 48, 32, 72, 64 : 8
	30, 40, 50, 25, 45, 35 : 5	27, 45, 81, 63, 36, 72 : 9

9.	24 : 3	40 : 5	54 : 6	64 : 8	56 : 8	54 : 9
	42 : 6	28 : 4	32 : 8	49 : 7	81 : 9	48 : 8
	35 : 5	45 : 9	72 : 8	60 : 6	72 : 9	35 : 7
	21 : 3	48 : 6	30 : 6	42 : 7	36 : 9	63 : 7

10.	27 : 3	42 : 7	36 : 6	63 : 7	40 : 8	50 : 5
	32 : 8	80 : 8	49 : 7	27 : 9	54 : 6	24 : 8
	30 : 5	64 : 8	63 : 7	72 : 8	42 : 7	48 : 6
	36 : 6	54 : 6	56 : 8	48 : 6	21 : 7	72 : 9

Jagamine ükskordühe piiris. (Jaotamine)

a. Mitu on 4 korda 7? Mitu 7 on 28-s? Mitu marka saab iga laps, kui 28 marka 4 lapsele jagame? Kuidas te saite 7 marka? Näidake seda kirjalikult! ($28 : 4 = 7$) Lugege, mis te kirjutasite!

Mitu on 6 korda 5? Mitu 5 on 30-nes? Mis maksis iga pliiats, kui 6 pliiatsit 30 marka maksid? Kuidas saite 5 marka? Näidake seda kirjalikult! ($30 : 6 = 5$) Lugege, mis te kirjutasite!

Jne.

b. 1. Õpetaja jaotas 24 poognat paberit 4 lapsele. Mitu p. paberit sai iga laps?

2. 6 last jaotasid 36 sulge oma vahel kuueks. Mitu sulge sai iga laps?

3. Jaotage 72 õuna 9 lapsele. Mitu õuna saab iga laps?

4. Liisa jaotas 56 pähklit nädala päevade peale. Mitu pähklit tuli iga päeva peale nädalas?

5. 6 ühehinnalist vihku maksid 48 marka. Mis maksis 1 vihk.

6. 7 pliiatsit maksid 35 marka. Mis maksis iga pliiats?

7. 9 sullepead maksid 63 marka. Mis maksis iga sullepea?

8. 9 ühesuurust raha on 27, 45, 90 marka. Mitme-line on iga raha?

9. Aias oli 4 ühepikkuses reas 36 õunapuud. Mitu puud oli igas reas?

10. Poisid võimlevad 6 ühepikkuses reas; kokku on 54 poissi. Mitu poissi on igas reas?

11. Mart kirjutas 8 ühepikkust hõõlast arve, kokku 72 arvu. Mitu arvu on igas hõõlas?

12. 8 aknal on 56 ruutu. Mitu ruutu on igal aknal?

13. Vennal on 40 marka, õel 5 korda vähem. Mitu marka on õel?

14. Raamat maksis 70 marka, vihk oli 10 korda odavam. Mis maksis vihk?

15. Jsa on 45 a. vana, poeg 5 korda noorem. Kui vana on poeg?

16. Üks nõör oli 27 meetrit pikk, teine 3 korda lühem. Kui pikk oli teine nõör?

17. Ma mõtlesin ühe arvu, suurendasin teda 9 korda ja sain 36. Mis arvu ma mõtlesin?

18. Ma kasvasin tundmata arvu 8-ga ja sain 48. Kui suur oli tundmata arv?

1.	4×8	4×7	6×9	9×5	6×8	8×9
	$32 : 4$	$28 : 4$	$54 : 6$	$45 : 9$	$48 : 6$	$72 : 8$
	6×5	5×9	7×6	8×7	7×5	9×3
	$30 : 6$	$45 : 5$	$42 : 7$	$56 : 8$	$35 : 7$	$27 : 9$

2. $4 \times x = 32$	$7 \times x = 42$	$8 \times x = 48$	$4 \times x = 24$
$6 \times x = 30$	$6 \times x = 54$	$5 \times x = 35$	$6 \times x = 36$
$3 \times x = 21$	$4 \times x = 28$	$7 \times x = 56$	$8 \times x = 64$
$8 \times x = 40$	$9 \times x = 45$	$9 \times x = 36$	$7 \times x = 63$

3. $4 \times x = 20$	$7 \times x = 28$	$8 \times x = 56$	$9 \times x = 63$
$6 \times x = 42$	$5 \times x = 45$	$4 \times x = 36$	$8 \times x = 72$
$8 \times x = 24$	$6 \times x = 48$	$6 \times x = 24$	$9 \times x = 81$
$5 \times x = 40$	$7 \times x = 35$	$7 \times x = 49$	$8 \times x = 56$

4. Vähendage:

3 korda:	15, 24, 21, 12, 27, 18
4 "	24, 36, 16, 28, 20, 32
5 "	15, 35, 45, 20, 40, 50
6 "	18, 36, 48, 30, 54, 42
7 "	21, 42, 63, 28, 56, 63
8 "	16, 40, 32, 64, 56, 72
9 "	18, 45, 36, 81, 54, 72

Detsimeeter ja millimeeter.

1 meeter on 10 detsimeetrit;

1 detsimeeter 10 sentimeetrit (sm.)

1 sentimeeter 10 millimeetrit (mm.)

Õpetaja toob meetri klassi ja tutvustab lapsi detsimeetri ja millimeetriga. Selle järele annab igale lapsele 5–6 sentimeetrit pika pabeririba, millele noa ehk nõela otsaga läbipistmise teel sentimeetrid ja millimeetrid peale märgitud. Antud mõõdu järele teevad lapsed enesele paberist detsimeetri, millele tindiga senti- ja millimeetrid peale märgivad. Sellele järgneb raamatute vihkude, penali ja muude sarnaste väikeste asjade pikkuse, laiuse ja kõrguse (paksuse) mõõtmine. Ülejäägid sentimeetrist mõõdetakse millimeetrites. Mõõtmise tagajärjed kirjutatakse vihku.

Iseseisva tööna teevad lapsed järgmiseks tunniks puust detsimeetri.

Murrud.

a. Murdudega $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{9}$ ja $\frac{1}{10}$ tutvustamisel on igal lapsel näitlikkudeks abinõudeks tunnis kaasas paberist sõõr*) ja riba paberit, näituseks, valge ajalehe veer. Nimetatud näitlikke abinõusid tarvitatakse alljärgnevalt. Võtame, näituseks, murd $\frac{1}{6}$.

*) Sõõri lõikavad lapsed ise paberist välja, nagu nad seda 1 õpeaastal õppinud.

Küsimused: Mõõtke detsimeetriga paberiribal 63*) sentimeetrit välja! Lõigake ülearune maha! Kui pikk on nüüd pabeririba? Jagage 63 sm. 6-le! Kui palju saite? (10 sm. 5 mm.) Mõõtke nüüd leitud jagu, 10 sm. 5 mm. detsimeetri abil paberiribale ja märkige ära! Murdke pabeririba tehtud märgi järele kokku!** Lugege ära, mitme korra on pabeririba koos? Võrrelge, kas on kõik korrad ühepikkused! Tähendab: mitmesse ühesuurusesse jakku on pabeririba jagatud? Kuidas kutsutakse neid jagusid?

Võtke nüüd igaüks sõõr enese ette lauale! Vaadake kõik siia! Need sõõri jaod, mis mul käes, sain ma, kui sõõri 6-de ühesuurusesse jakku jagasin. Kuidas kutsutakse neid jagusid? (Õp. jagab kuuendikud laste kätte.) Murdke antud jao järele igaüks oma sõõr jagudeks! (Jao terav tipp mahutatakse sõõri keskpunkti.***) Mitu jagu saite? Võrrelge, kas on jaod ühesuurusel! Mitmesse ühesuurusesse jakku te sõõri jagasite? Kuidas kutsutakse neid jagusid? Mitu kuuendikku on sõõril? Mitu kuuendikku on õunal? pürnil?

Kes mõistab $\frac{1}{6}$ kirjutada? Kirjutage seda oma vihku!

Mis vaja teha, kui 1-st $\frac{1}{6}$ tahame leida? Näidake seda kirjalikult! 1 : 6 = $\frac{1}{6}$ Lugege, mis te kirjutasite?

Vaadake siia, ma võtan sõõri kuuendikke 2 tükki! Kui suur jagu sõõri on mul käes? Kes mõistab kirjutada $\frac{2}{6}$? Niisama 3, 4, 5 kuuendikku kirjutada.

Murdke nüüd igaüks oma pabeririba pooleks! Mitu poolt saite? Mitu kuuendikku on üks pool? teine pool? Murdke sõõr pooleks! Mitu poolt saite? Mitu 6-kku on üks pool sõõri? teine pool? Mitu 6-kku on iga pool?

Murdke pabeririba kolmeks! Mitu kolmandikku saite? Mitu 6-kku on kolmandik pabeririba? Mitu 6-kku on kolmandik sõõri? Mitu 6-kku on iga kolmandik?

Näidake oma paberiribal $\frac{2}{3}$! Lugege ära, mitu 6-kku on $\frac{2}{3}$! Kumb on suurem, kas pool või 3 kuuendiku? 1 kolmandik või 2 kuuendikku? 2 kolmandikku või 4 kuuendikku?

Kokku- ja mahaarvamise eel alljärgnevad harjutused. Näituseks $\frac{1}{6}$ kokku- ja mahaarvamisel. Küsimused: Palju on kokku $\frac{1}{6}$ ja $\frac{1}{6}$? $\frac{2}{6}$ ja $\frac{1}{6}$? Jne. Palju jääb, kui 1-st $\frac{1}{6}$ maha arvame? kui $\frac{5}{6}$ -st $\frac{1}{6}$ maha arvame? Jne. Arvake 1-le $\frac{1}{6}$ juure! 3-le $\frac{2}{6}$ juure! Jne. Arvake $\frac{4}{6}$ -st $\frac{1}{6}$ maha! $\frac{3}{6}$ $\frac{4}{6}$ maha! Jne.

Murd $\frac{1}{6}$.

b. 1. 6 sõdurit jagasid pätsi leiba eneste vahel kuueks. Palju leiba sai iga sõdur?

Palju leiba said 2, 3, 4, 5 sõdurit?

*) Võib ka mõni muu arv olla, aga 63 sm. annab ennast kergemini, kui mõni muu arv, 6, 7, 9, 10-ga jagada.

**) See kord ei käi $\frac{1}{8}$ kohta, mis leitakse pabeririba ja sõõri pooleks, neljandikkeks ja kaheksandikkeks kokkumurdmise teel ilma mõõtmata.

**) Et kergem oleks sõõri jagudeks murda, lastagu teda keskpunktini lahti lõigata.

2. Sulev sõi koolis 6 päevaga 1 naela võid ära. Palju võid läks Sulevil iga päev?

Palju võid läks 3, 5 päevaga?

3. Siim luges jutukese 6 minutiga läbi. Kui suure osa jutust luges Siim 1 minutiga läbi? Kui suure osa 2, 4, minutiga?

d. Iga laps 1) joonistab oma vihku terve sõõri, pool sõõri, 1 kolmandiku ja 2 kolmandikku sõõri, märgib nendesse kuuendikud ja kirjutab igale joonistusele tema suuruse numbritega alla; 2) tõmbab vihku 6 ühepikkust joont, jagab neid kuuendikeks, märgib esimesel $\frac{1}{6}$, teisel $\frac{1}{3}$, kolmandal $\frac{1}{2}$, neljandal $\frac{2}{3}$, viiendal $\frac{5}{6}$ ja kuuendal $\frac{6}{6}$ loogakesega ära ja kirjutab murru suuruse numbritega alla.

Kokku- ja mahaarvamine.

b. 1. Jassil oli tema leivatagavarast $\frac{2}{6}$ ära söödud, ta sõi veel $\frac{1}{6}$ ära. Palju leiba on Jassil ära söödud?

Palju on kokku $\frac{1}{3}$ ja $\frac{1}{6}$? $\frac{2}{3}$ ja $\frac{1}{6}$? $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{6}$?

2. Jassil oli 1 nael võid kaasas, tema sõi $\frac{1}{6}$ naela ära. Palju võid on Jassil järel?

Palju jääb, kui $\frac{1}{3}$ -st, $\frac{1}{2}$ -st, $\frac{2}{3}$ -st $\frac{1}{6}$ maha arvame?

3. Ema viis Jassile 1 naela võid kooli järele; endist võid oli Jassil $\frac{1}{6}$ järel. Palju võid on nüüd Jassil?

4. Jass tarvitas $3\frac{5}{6}$ naelast leivast $\frac{5}{6}$ naela ära. Palju leiba on Jassil järel?

d.	$\frac{1}{6} + \frac{1}{6}$	$\frac{2}{3} + \frac{1}{6}$	$\frac{5}{6} - \frac{1}{6}$	$\frac{1}{3} - \frac{1}{6}$	$3\frac{1}{6} - \frac{1}{6}$
	$\frac{2}{6} + \frac{1}{6}$	$\frac{5}{6} + \frac{1}{6}$	$\frac{2}{3} - \frac{1}{6}$	$2 + \frac{1}{6}$	$4\frac{5}{6} - \frac{5}{6}$
	$\frac{1}{2} + \frac{1}{6}$	$1 - \frac{1}{6}$	$\frac{1}{2} - \frac{1}{6}$	$4 + \frac{5}{6}$	$6\frac{2}{3} - \frac{2}{3}$

Murd $\frac{1}{7}$.

b. 1. 7 sõpra jaotasid 1 naela kompvekka eneste vahel seitsmeks. Palju kompvekka sai iga sõber?

Palju kompvekka said 2, 5 sõpra?

2. Mitu päeva on nädal? Mitmes jagu nädalast on 1 päev? 3, 6 päeva?

3. Jaan luges raamatu 7 päevaga läbi. Kui suur osa raamatust tuli iga päeva peale?

Kui suur osa tuli 4, 6 päeva peale?

d. Niisama nagu $\frac{1}{6}$ juures 1 terve sõõr $\frac{1}{7}$, $\frac{2}{7}$, $\frac{6}{7}$ sõõri ja 7 ühepikkust joont seitsmendikkeks jagada.

Kokku- ja mahaarvamine.

b. 1. Jaan luges eile $\frac{4}{7}$ raamatust läbi, täna veel $\frac{1}{7}$. Kui suur osa raamatust on Jaanil läbi?

Kui suur osa raamatust on Jaanil veel lugeda?

2. Jaanil on $\frac{5}{7}$ raamatust läbi, Liisal $\frac{3}{7}$. Kumbal, kas Jaanil või Liisal, on rohkem läbi loetud ja kui palju rohkem?

3. Pael on 2 meetrit pikk; Juuli jatkas $\frac{4}{7}$ meetrit paelale otsa. Kui pikk on pael?

4. Pael oli $3\frac{6}{7}$ meetrit pikk; Juuli lõikas $\frac{6}{7}$ meetrit paela otsast maha. Kui pikaks jäi pael?

d.	$\frac{1}{7} + \frac{1}{7}$	$1 - \frac{1}{7}$	$2 + \frac{1}{7}$	$2\frac{2}{7} - \frac{2}{7}$	$\frac{2}{7} + \frac{2}{7}$
	$\frac{3}{7} + \frac{1}{7}$	$\frac{5}{7} - \frac{3}{7}$	$5 + \frac{3}{7}$	$6\frac{4}{7} - \frac{4}{7}$	$\frac{5}{7} - \frac{2}{7}$
	$\frac{5}{7} + \frac{2}{7}$	$\frac{6}{7} - \frac{4}{7}$	$8 + \frac{6}{7}$	$8\frac{5}{7} - 8$	$\frac{3}{7} + 7$

Murd $\frac{1}{8}$.

b. 1. 8 last jagasid 1 poogna paberit enda vahel kaheksaks. Palju paberit sai iga laps?

Palju paberit said 2, 4, 6 last?

2. 8 last jagasid 2, 3, 4, 5, 6, 7 poognat paberit enda vahel kaheksaks. Palju paberit sai iga laps?

3. Paulil oli 8 rida kirjutada. Mitmes jagu kirjutusest oli Paulil valmis, kui ta 1 rea kirjutas? kui ta 3, 4, 7 rida kirjutas?

d. Niisama nagu $\frac{1}{6}$ juures 1 terve sõõr, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, sõõri ja 8 ühepikkust joont kaheksandikkeks jagada.

Kokku- ja mahaarvamine.

b 1. Peetril oli $\frac{3}{8}$ poognat paberit. Vend andis talle $\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$. Palju on Peetril paberit?

2. Peetril oli 1 p. paberit; tema kirjutas $\frac{1}{8}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{7}{8}$ p. täis. Palju paberit on veel puhas?

3. Salmel oli 2 p. paberit; õelt sai ta veel $\frac{1}{8}$, $\frac{5}{8}$ p. Palju on Salmel paberit?

4. Lindal oli $4\frac{7}{8}$ p. paberit; tema kirjutas $\frac{7}{8}$ p. täis. Mitu p. paberit on puhas?

d.	$\frac{1}{8} + \frac{1}{8}$	$\frac{1}{2} + \frac{1}{8}$	$\frac{1}{2} - \frac{1}{8}$	$3\frac{3}{8} - \frac{3}{8}$	$\frac{1}{4} - \frac{1}{8}$
	$\frac{2}{4} + \frac{1}{8}$	$1 - \frac{1}{8}$	$4 + \frac{1}{8}$	$8\frac{5}{8} - \frac{5}{3}$	$\frac{3}{4} - \frac{1}{8}$
	$\frac{3}{8} + \frac{1}{8}$	$1 - \frac{5}{8}$	$6 + \frac{5}{8}$	$\frac{5}{8} - \frac{3}{8}$	$\frac{5}{8} + \frac{3}{8}$

Murd $\frac{1}{9}$.

b 1. Lapsed ostsid 9 peale 1 pudeli tinti; kõik andsid selleks ühepalju raha. Palju tinti sai iga laps? Palju 3, 6 last?

Kui suure osa hinnast maksis iga laps?

2. Juhan kirjutas oma vihu 9 päevaga täis. Kui suure osa vihku kirjutas Juhan iga päev täis? Kui suure osa 3, 6 päevaga?

3. Juhanil oli 9 ülesannet välja arvata. Mitmes jagu tööst oli Juhanil valmis, kui ta 1 ülesande välja arvas? Kui 4, 7 ülesannet välja arvas?

d. Niisama nagu $\frac{1}{6}$ juures 1 terve sõõr $\frac{1}{9}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{2}{3}$ sõõri ja 9 ühepikkust joont üheksandikkeks jagada.

Kokku- ja mahaarvamine.

b 1. Tänapäevani oli Juhanil $\frac{5}{9}$ tema rahast ära kulutatud; ta kulutas veel $\frac{1}{9}$ ära. Palju raha on Juhanil ära kulutatud?

Palju raha on Juhanil järele?

2. Jüril läks $\frac{7}{9}$ tema rahast raamatu ostmiseks, $\frac{1}{9}$ vihu ostmiseks. Palju läks Jüril raha ära?

Palju jäi Jüril raha järele?

3. Mihkel luges 1 tunni, kirjutas $\frac{2}{9}$ tundi. Kui kaua õppis Mihkel?

4. Miina õppis $1\frac{4}{9}$ tundi. Sellest ajast luges Miina $\frac{4}{9}$ tundi. Kui kaua kirjutas Miina?

d.

$\frac{1}{9} + \frac{1}{9}$	$1 - \frac{1}{9}$	$2 + \frac{1}{9}$	$4\frac{2}{9} - \frac{2}{9}$	$\frac{5}{9} + \frac{4}{9}$
$\frac{2}{9} + \frac{1}{9}$	$\frac{7}{9} - \frac{2}{9}$	$5 + \frac{4}{9}$	$8\frac{5}{9} - \frac{5}{9}$	$1 - \frac{7}{9}$
$\frac{5}{9} + \frac{2}{9}$	$\frac{5}{9} - \frac{4}{9}$	$7 + \frac{5}{9}$	$\frac{7}{9} + \frac{2}{9}$	$\frac{7}{9} - \frac{5}{9}$

Murd $\frac{1}{10}$.

b. 1. 10 vihku kaalusid 1 nael. Mis kaalus 1 vihk? Mis kaalusid 2, 5, 8 vihku?

2. Kalev käis tee kodust kooli juure 10 minutiga ära. Kui suure osa teest käis Kalev minutis ära?

Kui suure osa 3, 7, 9 minutis?

3. Koolituba oli 10 meetrit pikk. Kui suur osa koolituba pikkusest on 1 meeter?

Kui suur osa on 4, 6, 8 meetrit?

d. Niisama nagu $\frac{1}{6}$ juures 1 terve sõõr, 1, 3, 5, 8 kümnendikku sõõri ja 10 ühepikkust joont kümnendikeks jagada.

Kokku- ja mahaarvamine.

b. 1. Üks pael oli $\frac{7}{10}$ meetrit pikk, teine $\frac{1}{10}$ m. pikem. Kui pikk oli teine pael?

Palju on üks pael meetrist lühem? Palju on teine pael meetrist lühem?

2. Pael on $\frac{9}{10}$ m. pikk. Linda lõiikas $\frac{2}{10}$ m. paela otsast maha. Kui pikk on pael?

3. Tuba on 5 m. lai ja $\frac{7}{10}$ m. pikem kui lai. Kui pikk on tuba?

4. Laud oli $4\frac{9}{10}$ m. pikk; isa lõiikas $\frac{9}{10}$ m. laua otsast maha. Kui pikk on laud?

d.

$\frac{1}{10} + \frac{1}{10}$	$1 - \frac{1}{10}$	$2 + \frac{8}{10}$	$8\frac{1}{10} - \frac{1}{10}$	$\frac{9}{10} - \frac{8}{10}$
$\frac{3}{10} + \frac{1}{10}$	$1 - \frac{4}{10}$	$5 + \frac{9}{10}$	$4\frac{7}{10} - \frac{7}{10}$	$\frac{7}{10} - \frac{6}{10}$
$\frac{7}{10} + \frac{3}{10}$	$\frac{7}{10} - \frac{3}{10}$	$\frac{2}{10} + 7$	$6\frac{2}{10} - 6$	$\frac{1}{10} + \frac{9}{10}$

Jao leidmine tervest arvust.

a. Harjutused: Palju on $\frac{1}{2}$ 12, 18-st? Palju on $\frac{1}{3}$ 15, 24-st? Edasi samas järjekorras nagu allpool d-s.

b. 1. Ehal oli 32 marka; $\frac{3}{4}$ sellest rahast kulutas ta ära. Palju raha kulutas Eha ära?

2. Jutal oli 48 marka; $\frac{5}{6}$ sellest rahast kulus tal raamatu ostmiseks. Mis maksis raamat?

3. Õiel oli 56 marka; $\frac{3}{7}$ eest sellest rahast ostis Õie vihke. Mis maksid vihud?

4. Helmil jäi 72 margast $\frac{4}{9}$ järele. Palju raha jäi Helmil järele?

5. Linda sai emalt 36 marka; tal endal oli nii palju raha, kui suur on $\frac{5}{6}$ emalt saadud rahast. Palju on Lindal raha?

6. Üks arv on 42, 63, teine $\frac{4}{7}$ esimesest. Leidke nende kahe arvu summa? Leidke nende vahe?

7. Aadul oli 70 marka raha; tema kulutas $\frac{3}{10}$ sellest rahast paberi ostmiseks, $\frac{4}{7}$ raamatu ostmiseks. Palju raha kulus Aadul ära? Palju jäi raha järele?

8. Ants kulutas 63 margast $\frac{3}{7}$ vihkude ja $\frac{5}{9}$ raamatu ostmiseks. Palju raha kulus Antsul ära? Palju jäi järele?

9. Mardil oli 40 marka, Madisel 56. Mart kulutas $\frac{6}{10}$ omast rahast ära, Madis $\frac{5}{8}$. Kumb, kas Mart või Madis, kulutas rohkem raha ja kui palju rohkem?

10. Kumb on rohkem, kas $\frac{3}{4}$ 40-st või $\frac{5}{8}$ 48-st?

11. Kumb on rohkem, kas $\frac{6}{7}$ 49-st või $\frac{8}{9}$ 63-st ja kui palju rohkem?

d.	Palju on:	$\frac{1}{7}$ 35, 49-st	$\frac{2}{9}$ 36, 54-st
		$\frac{1}{8}$ 32, 56-st	$\frac{3}{4}$ 32, 40-st
	$\frac{1}{2}$ 12, 18-st	$\frac{1}{9}$ 45, 81-st	$\frac{3}{5}$ 20, 40-st
	$\frac{1}{3}$ 21, 27-st	$\frac{1}{10}$ 50, 70-st	$\frac{3}{7}$ 42, 63-st
	$\frac{1}{4}$ 28, 36-st	$\frac{2}{8}$ 18, 24-st	$\frac{3}{8}$ 48, 72-st
	$\frac{1}{5}$ 35, 50-st	$\frac{2}{5}$ 30, 45-st	$\frac{3}{10}$ 60, 80-st
	$\frac{1}{6}$ 24, 48-st	$\frac{2}{7}$ 35, 49-st	$\frac{4}{5}$ 35, 45-st

$\frac{4}{7}$ 21, 56-st	$\frac{5}{8}$ 40, 72-st	$\frac{7}{9}$ 49, 63-st
$\frac{4}{9}$ 36, 81-st	$\frac{5}{9}$ 36, 72-st	$\frac{7}{10}$ 70, 90-st
$\frac{5}{6}$ 42, 54-st	$\frac{6}{7}$ 28, 63-st	$\frac{8}{9}$ 45, 81-st
$\frac{5}{7}$ 49, 63-st	$\frac{7}{8}$ 48, 64-st	$\frac{9}{10}$ 50, 70-st

Näitus: $\frac{1}{2}$ 12-st on $12 : 2 = 6$ Näitus: $\frac{2}{3}$ 18-st on $18 : 3 = 6$
 $2 \times 6 = 12$

Terve arvu leidmine jao järele.

a. Harjutused: $\frac{1}{2}$ on 9. Kui suur on terve arv? $\frac{1}{3}$ on 7. Kui suur on terve arv? $\frac{1}{3}$ on 9. Kui suur on terve arv? Edasi samas järjekorras, nagu allpool d-s.

d. 1. $\frac{1}{2}$ Peetri vanadusest on 6 aastat. Kui vana on Peeter?

2. $\frac{1}{7}$ Antsu vanadusest on 3 a. Kui vana on Ants?

3. $\frac{3}{4}$ ema vanadusest on 27 a. Kui vana on ema?

4. $\frac{5}{8}$ isa aastaist on 30. Leidke isa vanadus!

5. Kui vanaisa vanadusest $\frac{3}{10}$ võtame, saame 21 a. Kui vana on vanaisa?

6. $\frac{3}{5}$ tundmata arvust on 30. Kui suur on tundmata arv?

7. $\frac{5}{7}$ tundmata arvust on 45. Leidke tundmata arv?

8. Ma mõtldsin ühe arvu; $\frac{7}{10}$ sellest arvust on 49. Mis arvu ma mõtlesin?

9. $\frac{3}{8}$ arvust, mis ma mõtlesin, on 24. Kui suure arvu ma mõtlesin?

10. Leidke arv, millest $\frac{2}{9}$ on 14, 18?

11. $\frac{2}{7}$ Linda rahast on 16 marka. Linda kulutas sellest rahast $\frac{3}{8}$ ära. Palju raha kulutas Linda ära?

12. $\frac{4}{9}$ Ilmari rahast on 16 marka; Ilmar kulutas sellest rahast $\frac{5}{6}$ ära. Palju raha kulutas Ilmar ära?

13. $\frac{3}{8}$ Tiiu rahast on 18 marka. Leidke $\frac{5}{6}$ Tiiu rahast!

14. $\frac{3}{9}$ Maimu rahast on 24 marka. Leidke $\frac{5}{3}$ Maimu rahast!

15. Üks vend ütles: $\frac{3}{8}$ minu rahast on 12 marka. Teine ütles: $\frac{2}{9}$ minu rahast on 12 marka. Kumbal vennal on rohkem raha ja kui palju rohkem?

Kui suur on terve arv, kui:	$\frac{2}{3} = 10, 14, 18$	$\frac{4}{9} = 8, 36, 24$
d. $\frac{1}{2} = 6, 8, 10, 4$	$\frac{2}{5} = 8, 12, 16$	$\frac{5}{6} = 15, 30, 45$
$\frac{1}{3} = 5, 7, 9$	$\frac{2}{7} = 6, 14, 20$	$\frac{5}{7} = 10, 25, 40$
$\frac{1}{4} = 4, 6, 8, 10$	$\frac{2}{9} = 4, 16, 18$	$\frac{5}{8} = 20, 35, 50$
$\frac{1}{5} = 3, 9, 4, 8$	$\frac{3}{4} = 9, 15, 24$	$\frac{5}{9} = 30, 40, 50$
$\frac{1}{6} = 3, 5, 8, 6$	$\frac{3}{5} = 6, 12, 21$	$\frac{6}{7} = 24, 36, 48$
$\frac{1}{7} = 4, 6, 9, 5$	$\frac{3}{7} = 12, 18, 30$	$\frac{7}{8} = 21, 42, 63$
$\frac{1}{8} = 3, 6, 8, 10$	$\frac{3}{8} = 9, 21, 27$	$\frac{7}{9} = 28, 49, 70$
$\frac{1}{9} = 4, 8, 5, 9$	$\frac{3}{10} = 12, 24, 30$	$\frac{7}{10} = 35, 56, 63$
$\frac{1}{10} = 3, 8, 5, 10$	$\frac{4}{5} = 12, 24, 36$	$\frac{8}{9} = 32, 56, 72$
	$\frac{4}{7} = 16, 32, 20$	$\frac{9}{10} = 27, 45, 81$
Näitus: $\frac{1}{2} = 6$	Näitus: $\frac{2}{3} = 10$	
$\frac{2}{2} = 2 \times 6 = 12$	$\frac{1}{3} = 10 : 2 = 5$	
	$\frac{3}{3} = 3 \times 5 = 15$	

Kasvatamine ja jagamine.

a. Jga peatüki eel vastavad harjutused kasvatamises ja jagamises. Näituseks l. peatüki eel: Palju on 2 korda 12? [Kuidas saite 24? Kuidas te kasvasite? (2 korda 10 on 20; 2 korda 2 on 4; 20 ja 4 on kokku 24)]. Jagage 24 2-ga (2-le). Palju saite? [Kuidas te jagasite? (20 jagasime 2-ga saime 10; ülejäänud 4 jagasime 2-ga saime 2; 10 ja 2 on kokku 12)].

Niisama 2 korda 21, 24, 31, 33, 42, 44, 15, 16, 25, 27, 35, 39, 45, 48.

l.

b. 1. Tosin on 12 tükki. Mitu tükki on 2 tosinat? Mitu tükki on 2 tosinat 8 tükki?

2. Päev on 24 tundi. Mitu tundi on 2 päeva? Mitu tundi on 2 päeva 18 tundi?

3. Poeg on 33 a. vana. Jsa on 2 korda vanem. Kui vana on isa?

4. Mitu marka on kaks 25-margalist raha?

5. Ühel poisil oli 28 marka raha, teisel 2 korda rohkem. Palju raha oli kahel poisil kokku?

6. Pool raamatu hinda on 35 marka. Mitu marka jääb 85 margast üle, kui selle raamatu ostame?

7. Pool Pauli rahast on 48 marka. Palju on Paulil 100 margast puudust.

8. Miinal oli 90 marka raha. Tema ostis 2 raamatut, 36 marka tükk. Palju jäi Miinal raha järele?

9. Raamat paberit on 24 poognat. Mitu poognat on 2 raamatut ja 15 poognat?

10. Kasvataja on 2, kasvatatav 48. Kui suur on kasvatis?

d. 11. 2×11 2×33 2×25 2×36 2×19 2×16
 2×14 2×42 2×35 2×48 2×38 2×26
 2×22 2×44 2×45 2×16 2×49 2×36
 2×31 2×15 2×27 2×28 2×29 2×49

12. 2×13 2×15 2×44 2×18 2×46 2×17
 2×25 2×27 2×17 2×45 2×19 2×27
 2×16 2×35 2×33 2×39 2×24 2×37
 2×41 2×47 2×42 2×15 2×36 2×47

13. 2×17 2×18 2×24 2×15 2×41 2×24
 2×36 2×25 2×49 2×19 2×39 2×18
 2×42 2×45 2×37 2×27 2×46 2×48
 2×33 2×16 2×44 2×38 2×35 2×36

14. $2 \times 24 + 24$ $2 \times 33 - 25$ $2 \times 19 + 33$ $2 \times 22 - 27$
 $2 \times 17 + 17$ $2 \times 26 - 16$ $2 \times 44 - 49$ $2 \times 45 + 34$
 $2 \times 25 + 25$ $2 \times 38 - 27$ $2 \times 38 + 18$ $2 \times 18 - 36$
 $2 \times 29 + 29$ $2 \times 46 - 75$ $2 \times 49 - 19$ $2 \times 41 + 43$

b. 15. Venda õde jaotasid raamatu paberit enda vahel pooleks. Mitu p. paberit sai kumbki?

16. 2 ühehinnalist raamatut maksid kokku 88 marka. Mis maksis kumbki raamat?

17. Ilmaril oli 50 marka; ta kulutas poole ära. Palju raha kulutas Ilmar ära?

18. Ema teenis 90 marka päevas, tütar 2 korda vähem. Palju teenis tütar päevas?

19. Eile luges Juta 38 lehekülge, täna 2 korda vähem. Mitu lehekülge luges Juta täna?

20. Isa on 56 a. vana; poeg on 2 korda noorem. Kui vana on poeg?

21. Mitu 2-margalist sulge saab osta 72, 75, 99 marga eest?

22. Mitu paari mune on 76, 81, 92, 95 muna?

23. Mitmele lapsele saab 35, 63, 75 õunast 2 õuna kaupa jagada?

24. Jagatav on 74, jagaja 2. Kui suur on jagu?

d. 25.

22 : 2	48 : 2	82 : 2	70 : 2	72 : 2	74 : 2
26 : 2	64 : 2	88 : 2	90 : 2	92 : 2	94 : 2
42 : 2	66 : 2	30 : 2	32 : 2	34 : 2	36 : 2
44 : 2	68 : 2	50 : 2	52 : 2	54 : 2	76 : 2

26.

48 : 2	58 : 2	43 : 2	83 : 2	51 : 2	75 : 2
78 : 2	62 : 2	49 : 2	87 : 2	55 : 2	91 : 2
88 : 2	25 : 2	65 : 2	31 : 2	59 : 2	97 : 2
98 : 2	29 : 2	67 : 2	35 : 2	71 : 2	99 : 2

27.

25 : 2	33 : 2	29 : 2	91 : 2	53 : 2	39 : 2
30 : 2	49 : 2	87 : 2	81 : 2	48 : 2	55 : 2
37 : 2	70 : 2	92 : 2	65 : 2	68 : 2	85 : 2
48 : 2	66 : 2	98 : 2	77 : 2	95 : 2	67 : 2

28.

35 : 2	27 : 2	71 : 2	67 : 2	69 : 2	37 : 2
45 : 2	38 : 2	83 : 2	57 : 2	95 : 2	49 : 2
65 : 2	49 : 2	97 : 2	43 : 2	77 : 2	53 : 2
75 : 2	51 : 2	99 : 2	79 : 2	89 : 2	93 : 2

II.

b. 1. Mitu kuud on 1 aasta? Mitu kuud on 3 aastat?

2. Mitu kuud on 3 aastat 8 kuud? 3 a. 11 kuud?

3. Poeg on 23 a. vana, isa 3 korda vanem. Kui vana on isa?

4. Mitu tundi on 1 päev? Mitu tundi on 3 päeva?
Mitu tundi on 3 päeva 8, 12, 19 tundi?

5. Mitu marka on 3 25-margalist raha?

6. Olev ostis raamatu ja sai 3 25-margalisest 16 marka tagasi. Mis maksis raamat?

7. $\frac{1}{3}$ Jassi rahast on 18 marka. Palju on Jassil raha?

8. $\frac{2}{3}$ Peetri rahast on 52 marka. Palju on Peetril raha?

9. Raamatus on 96 lehekülge. 3 päeva luges Kata iga päev 29 lehekülge. Mitu lehekülge jäi Katal veel lugeda?

10. Kasvataja on 3, kasvatatav 27. Kui suur on kasvatis?

d. 11. 3×11 3×33 3×12 3×24 3×26 3×19
 3×21 3×23 3×15 3×16 3×17 3×28
 3×31 3×13 3×25 3×27 3×29 3×32
 3×22 3×32 3×14 3×18 3×24 3×27

12. 3×16 3×24 3×19 2×19 2×16 2×24
 3×25 3×15 3×14 3×19 3×16 3×24
 3×31 3×28 3×26 2×26 3×28 2×48
 3×12 3×23 3×18 3×26 3×28 3×32

13. $3 \times 15 : 5$ $3 \times 16 : 2$ $3 \times 12 : 2$ $3 \times 12 + 36$
 $3 \times 21 : 9$ $3 \times 14 : 6$ $3 \times 22 : 2$ $3 \times 11 + 66$
 $3 \times 24 : 8$ $3 \times 18 : 9$ $3 \times 18 : 2$ $3 \times 13 + 49$
 $3 \times 27 : 9$ $3 \times 32 : 2$ $3 \times 15 : 9$ $3 \times 31 - 66$

b. 14. 3 vennal oli 33 marka raha, kõigil ühepalju. Palju raha oli igal vennal?

15. 3 õde jagasid 69 marka enda vahel kolmeks. Mitu marka sai iga õde?

16. 3 meetrit riidet maksid 96 marka. Mis maksis 1 meeter riidet?

17. Endelil oli 45 marka; tema kulutas $\frac{1}{3}$ sellest ära. Mitu marka kulutas Endel ära?

18. Jutal oli 75 marka; tema kulutas $\frac{2}{3}$ sellest rahast ära. Palju raha kulutas Juta ära?

19. Puiestikus kasvas 54 pärna; tammi oli 3 korda vähem. Palju oli puiestikus tammi?

20. Puiestik on 81 meetrit pikk; puiestiku laius on $\frac{2}{3}$ tema pikkusest. Kui lai on puiestik?

21. Mitu 3-margalist raha on 40, 50, 80 marka?

22. Mitu kolmnurka saab 46, 70, 92 tikust kokku seada?

23. Jagatav on 78, jagaja 3. Leidke jagu!

d. 24. $33 : 3$ $36 : 3$ $42 : 3$ $48 : 3$ $54 : 3$ $45 : 3$
 $39 : 3$ $66 : 3$ $72 : 3$ $72 : 3$ $84 : 3$ $81 : 3$
 $63 : 3$ $99 : 3$ $45 : 3$ $45 : 3$ $57 : 3$ $72 : 3$
 $96 : 3$ $69 : 3$ $75 : 3$ $75 : 3$ $87 : 3$ $57 : 3$

25. $39 : 3$ $69 : 3$ $48 : 3$ $55 : 3$ $92 : 3$ $95 : 3$
 $54 : 3$ $42 : 3$ $75 : 3$ $88 : 3$ $50 : 3$ $100 : 3$
 $99 : 3$ $81 : 3$ $93 : 3$ $70 : 3$ $35 : 3$ $80 : 3$
 $45 : 3$ $57 : 3$ $36 : 3$ $44 : 3$ $71 : 3$ $59 : 3$

26. $2 \times 16 : 3$ $2 \times 18 : 3$ $45 : 3 : 3$ $90 : 2 : 3$
 $2 \times 48 : 3$ $2 \times 45 : 3$ $72 : 3 : 2$ $96 : 2 : 3$
 $2 \times 35 : 3$ $2 \times 36 : 3$ $84 : 3 : 2$ $72 : 3 : 2$
 $2 \times 28 : 3$ $2 \times 25 : 3$ $54 : 3 : 2$ $78 : 2 : 3$

III.

b. 1. Mitu tükki on 4 tosinat? Mitu tükki on 4 tosinat 7 tükki?

2. Mitu poognat on 4 raamatut paberit? Mitu p. on 4 raamatut paberit alla 100 poogna?

3. Mitu marka on 4 25-margalist raha?

4. Iga laps sai 15 marka. Palju raha läks 4 lapsele?

5. $\frac{1}{4}$ Mardi rahast on 17 marka. Palju raha on Mardil?

6. $\frac{3}{4}$ Jaani rahast on 48 marka. Palju on Jaanil raha?

7. Poeg on 13 a. vana; isa on 4 korda vanem. Kui vana on isa?

8. Ühes klassis oli 18 tütarlast, terves koolis 4 korda rohkem. Mitu tütarlast oli koolis?

9. 3 poissi jaotasid 4 raamatut paberit enda vahel kolmeks. Mitu p. paberit sai iga poiss ?

10. Üks arv on 14, teine 4 korda suurem. Kui suur on teine arv ?

d. 11. 4×11 4×13 4×15 4×17 4×13 4×23
 4×22 4×23 4×25 4×19 4×25 4×18
 4×12 4×14 4×16 4×23 4×16 4×15
 4×22 4×24 4×18 4×15 4×19 4×24

12. 2×15 3×24 4×19 3×22 3×48 3×24
 3×15 4×24 4×23 2×33 2×32 4×18
 4×15 2×19 3×23 2×44 2×24 4×16
 2×24 3×19 2×23 4×22 4×36 4×25

13. $4 \times 12 : 3$ $4 \times 16 : 2$ $4 \times 13 : 2$ $4 \times 21 - 55$
 $4 \times 18 : 2$ $4 \times 15 : 3$ $4 \times 12 : 8$ $4 \times 19 + 24$
 $4 \times 17 : 2$ $4 \times 24 : 3$ $4 \times 18 : 9$ $4 \times 16 - 48$
 $4 \times 24 : 2$ $4 \times 19 : 2$ $4 \times 15 : 6$ $4 \times 24 - 48$

b. 14. 4 õde jaotasid 44 pähklit enda vahel neljaks. Mitu pähklit sai iga õde ?

15. 4 raamatut paberit maksid 84 marka. Mis maksis raamat paberit ?

16. 4 ühehinnalist raamatut maksid 100 marka. Mis maksis iga raamat ?

17. Ühes kotis oli 96 marka, teises 4 korda vähem raha. Mitu marka oli teises kotis ?

18. Isa oli 60 a. vana, poeg 4 korda noorem. Kui vana oli poeg ?

19. Aias on 68 viljapuud; $\frac{1}{4}$ neist on kirsipuud. Palju on aias kirsipuid ?

20. Aias on 56 marjapõõsast; $\frac{3}{4}$ neist on karumarjad. Mitu põõsast on aias karumarju ?

21. Ema ostis 4 meetrit riiet; tema sai 100 margast 8 marka tagasi. Mis maksis meeter riiet ?

22. Anni ütles Antsule: Kui ma 4 korda vanem oleksin kui praegu olen, siis saaks ma 18 aasta pärast 70 aastane. Kui vana on Anni?

23. Mitu ruutu saab 50, 70, 90 tikust kokku seada?

d. 24. $44 : 4$ $52 : 4$ $60 : 4$ $68 : 4$ $60 : 4$ $88 : 4$
 $48 : 4$ $92 : 4$ $100 : 4$ $76 : 4$ $72 : 4$ $100 : 4$
 $84 : 4$ $56 : 4$ $64 : 4$ $48 : 4$ $96 : 4$ $68 : 4$
 $88 : 4$ $96 : 4$ $72 : 4$ $92 : 4$ $56 : 4$ $76 : 4$

25. $45 : 4$ $55 : 4$ $74 : 4$ $51 : 4$ $61 : 4$ $58 : 4$
 $85 : 4$ $75 : 4$ $83 : 4$ $69 : 4$ $81 : 4$ $73 : 4$
 $50 : 4$ $66 : 4$ $100 : 4$ $78 : 4$ $92 : 4$ $89 : 4$
 $90 : 4$ $85 : 4$ $99 : 4$ $49 : 4$ $77 : 4$ $98 : 4$

26. $3 \times 20 : 4$ $2 \times 32 : 4$ $60 : 4 : 3$ $96 : 4 : 3$
 $3 \times 30 : 4$ $2 \times 45 : 4$ $72 : 4 : 3$ $56 : 4 : 3$
 $3 \times 15 : 4$ $2 \times 33 : 4$ $92 : 4 : 2$ $88 : 4 : 3$
 $3 \times 24 : 4$ $3 \times 81 : 4$ $100 : 4 : 3$ $76 : 4 : 3$

IV.

b. 1. Mitu tükki on 5 tosinat? Mitu tükki on 5 tosinat 11 tükki?

2. Olli on 5 aastat 9 kuud vana. Mitu kuud on Olli vana?

3. Iga laps sai 15 p. paberit. Mitu poognat paberit läks 5 lapsele?

4. Ühel koolilapsel oli 16 marka raha, teisel 5 korda rohkem. Palju raha oli teisel koolilapsel?

5. $\frac{1}{8}$ Juhani rahast on 17 marka, Palju on Juhanil raha?

6. $\frac{3}{8}$ Jüri rahast on 54 marka. Palju on Jüril raha?

7. Miku on 14 aastane, vanaisa on temast 5 korda vanem. Mitu aastat on vanaisa Mikust vanem?

8. Tõnisel on 16 lehekülge läbi loetud. Kui ta veel 5 korda nii palju loeb, siis saab raamat läbi. Mitu lehekülge on raamatus?

9. Jaan luges õunapuu otsas 99 õuna. Mitu õuna oli 5 päeva pärast õunapuu otsas, kui Jaan iga päev 19 õuna maha võttis?

10. Üks arv on 18, teine 5 korda suurem. Kui suur on teine arv?

d. 11. 5×11 5×13 5×19 5×15 4×15 3×19
 5×20 5×18 5×17 5×13 5×15 5×19
 5×12 5×14 5×12 5×16 3×18 4×17
 5×15 5×16 5×18 5×11 4×16 5×18

12. 2×48 5×17 4×23 5×14 5×20 4×22
 5×13 4×19 5×18 2×35 5×15 5×16
 3×27 3×28 3×33 3×18 2×36 3×23
 4×25^d 2×46 4×24 4×25 3×22 5×19

13. $5 \times 15 : 3$ $5 \times 12 : 4$ $5 \times 20 - 45$ $5 \times 17 + 15$
 $5 \times 11 : 2$ $5 \times 14 : 2$ $5 \times 16 - 25$ $5 \times 19 + 5$
 $5 \times 18 : 2$ $5 \times 16 : 3$ $5 \times 15 - 46$ $5 \times 15 + 25$
 $5 \times 20 : 4$ $5 \times 17 : 4$ $5 \times 13 - 37$ $5 \times 13 + 35$

b. 14. 5 sõpra jaotasid 55 sulge enda vahel viieks. Mitu sulge sai igaüks?

15. 5 ühehinnalist kaustikut maksid 80 marka. Mis maksis iga kaustik?

16. Jaotage 3 raamatut 3 poognat paberit 5-de ühesuurusesse jakku!

17. Üks raamat maksis 95 marka, teine oli 5 korda odavam. Mis maksis teine raamat?

18. 5 leheküljel on 90 rida. Mitu rida on igal leheküljel?

19. Raamatus on 80 lehekülge; Helmil on $\frac{1}{5}$ läbi loetud. Mitu lehekülge on Helmil veel lugeda?

20. Raamatus on 80 lehekülge. Mitu lehekülge jääb lugeda, kui $\frac{3}{5}$ läbi on?

21. Mitu 5-margalist raha on 65, 70, 96 marka?

22. Mitu 5-meetrilist tükki saab nööriest, mis 78 meetrit pikk?

23. Vähendage arvu 70, 95 5 korda!

d. 24.

55 : 5	75 : 5	70 : 5	71 : 5	52 : 5	53 : 5
60 : 5	65 : 5	85 : 5	56 : 5	62 : 5	64 : 5
80 : 5	95 : 5	65 : 5	66 : 5	82 : 5	88 : 5
90 : 5	100 : 5	90 : 5	81 : 5	92 : 5	99 : 5

25.

58 : 5	63 : 5	73 : 5	55 : 4	73 : 5	75 : 5
54 : 5	88 : 5	82 : 5	55 : 3	81 : 3	76 : 4
72 : 5	94 : 5	98 : 5	61 : 4	59 : 5	70 : 3
67 : 5	69 : 5	77 : 5	73 : 3	88 : 5	86 : 4

26.

$4 \times 15 : 5$	$3 \times 27 : 5$	$2 \times 31 : 5$	$80 : 5 + 84$
$3 \times 25 : 5$	$4 \times 19 : 5$	$4 \times 24 : 5$	$65 : 5 + 27$
$2 \times 45 : 5$	$2 \times 46 : 5$	$3 \times 29 : 5$	$75 : 5 + 68$
$4 \times 17 : 5$	$3 \times 33 : 5$	$2 \times 39 : 5$	$90 : 5 + 45$

V.

- b, 1. Mitu tükki on 6, 7, 8 tosinat?
 2. Laps on 8 a. 4 kuud vana. Mitu kuud on laps vana?
 3. Iga laps sai 13 õuna. Mitu õuna läks 6, 7 lapsele?
 4. $\frac{1}{6}$ Mardi rahast on 15 marka. Palju on Mardil raha?
 5. $\frac{5}{6}$ Peetri rahast on 70 marka. Palju on Peet- ril raha?
 6. $\frac{4}{7}$ tundmata arvust on 52. Leidke tundmata arv?
 7. Kui iga päev 16 lehekülge loeme, mitu lehe- hekülge saame siis 6 päevaga läbi?
 8. Ühes kotis oli 14 marka raha, teises 7 korda rohkem. Palju raha oli teises kotis?
 9. Kumb on rohkem, kas 6 korda 15 või 7 korda 13, ja kui palju rohkem?
 10. Suurendage 14 6 ja 7 korda!

d. 11.

6×11	6×12	7×13	6×16	8×12	7×11
7×11	7×12	6×14	8×11	7×13	6×15
8×11	8×12	7×14	7×12	6×12	8×12
9×11	6×13	6×15	6×14	6×16	6×14

12.	5×18	4×24	3×14	6×12	5×14	3×29
	6×15	8×12	6×14	4×25	6×14	4×19
	2×45	6×16	8×11	3×33	4×16	5×19
	7×12	2×48	3×25	7×14	2×46	6×13

13.	$6 \times 12 : 3$	$6 \times 15 : 2$	$7 \times 13 : 5$	$5 \times 19 : 4$
	$7 \times 12 : 4$	$7 \times 14 : 2$	$6 \times 16 : 4$	$6 \times 13 : 5$
	$6 \times 13 : 3$	$6 \times 11 : 3$	$7 \times 12 : 3$	$4 \times 24 : 5$
	$8 \times 11 : 4$	$8 \times 12 : 4$	$6 \times 15 : 5$	$6 \times 14 : 5$

b. 14. 6 ühehinnalist sullepead maksid 72 marka. Mis maksis iga sullepea?

15. 84 pätklit jaotati 7 lapsele. Mitu pätklit sai iga laps?

16. Raamat maksis 90 marka; sullepea oli 6 korda odavam. Mis maksis sullepea?

17. Üks raamat maksis 96 marka; teine raamat $\frac{5}{6}$ esimese hinnast. Mis maksis teine raamat?

18. Miina luges 8 päevaga 96-leheküljelise raamatu läbi. Mitu lehekülge luges Miina päevas?

19. Raamatus oli 84 lehekülge; Lindal on $\frac{5}{7}$ raamatust läbi loetud. Mitu lehekülge on Lindal läbi loetud?

20. 77 päeva — mitu nädalat?

21. 95, 94, 100 päeva — mitu nädalat ja mitu päeva?

22. Mitmele lapsele saab 96 sullest 6 kaup, 8 kaup jagada?

23. Vähendage 84-ja 6 ja 7 korda!

d. 24.	$66 : 6$	$72 : 6$	$84 : 6$	$67 : 6$	$70 : 6$	$91 : 7$
	$77 : 7$	$84 : 7$	$90 : 6$	$89 : 8$	$75 : 7$	$94 : 8$
	$88 : 8$	$96 : 6$	$91 : 7$	$100 : 9$	$85 : 8$	$77 : 6$
	$99 : 9$	$96 : 8$	$96 : 6$	$80 : 7$	$86 : 7$	$99 : 8$

25.	$69 : 6$	$75 : 6$	$90 : 6$	$90 : 6$	$100 : 9$	$76 : 7$
	$72 : 7$	$81 : 7$	$88 : 6$	$88 : 7$	$96 : 8$	$90 : 7$
	$86 : 7$	$99 : 6$	$70 : 6$	$70 : 6$	$98 : 7$	$89 : 6$
	$91 : 8$	$100 : 7$	$98 : 7$	$98 : 9$	$96 : 6$	$93 : 7$

26.	$2 \times 42 : 8$	$5 \times 18 : 6$	$9 \times 11 : 7$	$5 \times 19 : 7$
	$3 \times 24 : 7$	$6 \times 14 : 7$	$8 \times 12 : 4$	$6 \times 12 : 5$
	$6 \times 16 : 3$	$8 \times 12 : 9$	$6 \times 13 : 2$	$4 \times 22 : 8$
	$7 \times 15 : 6$	$4 \times 27 : 8$	$7 \times 13 : 3$	$3 \times 32 : 8$

VI.

b. 1. Sulg maksis 2 marka. Mis maksid 10, 11, 15, 20, 21, 25 sulge?

2. Pliats maksis 5 marka. Mis maksid 10, 12, 17, 19 pliiatsit?

3. Jõulupuul sai iga laps 3 õuna. Mitu õuna läks 10, 15, 20, 24, 30, 32 lapsele?

4. Mitu ratast on 10, 12, 18 vankril? Mitu jalga on 20, 24 hobusel?

5. Mitu äripäeva on 10, 12, 15 nädalas?

6. Mitu päeva on 10, 12, 14 nädalas?

7. Vihk maksis 8 marka. Mis maksid 12 vihku?

8. Sulg maksis 2 marka. Raamat oli 45 korda kallim. Mis maksis raamat?

9. Ellal oli 4 marka raha, Elsal 25 korda rohkem. Palju raha oli Elsal?

10. Üks arv oli 6, teine 14 korda suurem. Kui suur oli teine arv?

d.1 1. 10×2 20×2 40×2 10×3 20×3 10×4
 11×2 24×2 45×2 12×3 24×3 13×4
 15×2 27×2 48×2 16×3 30×3 17×4
 18×2 35×2 50×2 19×3 33×3 24×4

12. 10×5 10×6 12×7 10×9 15×5 12×4
 12×5 13×6 14×7 11×9 23×4 13×5
 16×5 15×6 10×8 36×2 16×6 17×5
 19×5 10×7 12×8 18×4 13×7 28×3

13. 43×2 48×2 17×5 16×5 28×3 16×3
 16×4 12×8 21×4 25×4 39×2 13×4
 13×7 17×4 37×2 23×4 18×5 18×4
 25×3 28×3 14×5 29×2 19×4 26×3

14. 3×25 7×12 2×39 5×15 7×13
 25×3 12×7 39×2 15×5 13×7
 4×19 6×16 5×32 8×12 3×27
 19×4 16×6 32×3 12×8 27×3

b. 1. Sulepea maksis 12 marka. Mitu niisugust sulepead sai osta 25, 50, 80, 100 marga eest?

2. 36, 60 kuud — mitu aastat?

3. 40, 70, 100 kuud — mitu aastat ja mitu kuud?

4. Meeter paela maksis 15 marka. Mitu meetrit paela sai osta 31, 60, 92, 45, 78 marga eest?

5. Iga laps sai jõulupuul 21 kompvekki. Mitmele lapsele sai jagada 50, 65, 90 kompvekest?

6. Raamat maksis 45 marka. Mitu niisugust raamatut sai osta 100 marga eest?

7. Õpetaja jaotas 84 sulge 42 lapsele. Mitu sulge sai iga laps?

8. Õpetaja jaotas 96 poognat paberit 24 lapsele. Mitu p. sai iga laps?

9. Jaotame 90 pähklit 18 lapsele. Mitu pähklit saab iga laps?

10. Mitu marka saab iga laps, kui 98 marka 14 lapsele jagame?

d 11. $80 : 20$ $22 : 11$ $99 : 33$ $70 : 35$ $26 : 13$
 $60 : 30$ $66 : 11$ $88 : 44$ $90 : 45$ $62 : 31$
 $80 : 40$ $88 : 11$ $30 : 15$ $60 : 15$ $63 : 21$
 $100 : 50$ $44 : 22$ $50 : 25$ $100 : 25$ $84 : 42$

12. $48 : 12$ $46 : 23$ $54 : 18$ $72 : 24$ $92 : 23$
 $39 : 13$ $54 : 27$ $60 : 15$ $72 : 18$ $57 : 19$
 $45 : 15$ $72 : 36$ $65 : 13$ $96 : 24$ $81 : 27$
 $32 : 16$ $96 : 48$ $90 : 15$ $96 : 16$ $95 : 19$

13. $45 : 15$ $70 : 14$ $72 : 12$ $86 : 43$ $85 : 17$
 $51 : 17$ $80 : 16$ $72 : 24$ $90 : 45$ $98 : 14$
 $75 : 15$ $39 : 13$ $84 : 12$ $76 : 38$ $76 : 19$
 $60 : 12$ $54 : 18$ $84 : 14$ $96 : 16$ $90 : 15$

14. $81 : 20$ $23 : 11$ $100 : 33$ $73 : 35$ $27 : 13$
 $66 : 30$ $68 : 11$ $89 : 44$ $94 : 45$ $65 : 32$
 $95 : 30$ $90 : 11$ $31 : 15$ $66 : 15$ $66 : 21$
 $89 : 40$ $48 : 22$ $52 : 25$ $80 : 25$ $88 : 42$

15.	50 : 12	54 : 26	46 : 15	75 : 24	69 : 15
	40 : 13	75 : 35	63 : 15	76 : 25	84 : 15
	36 : 16	55 : 27	56 : 18	80 : 18	99 : 13
	48 : 23	100 : 48	70 : 13	98 : 24	78 : 24

16.	40 : 25	85 : 25	40 : 15	84 : 24	39 : 26
	60 : 25	80 : 15	50 : 18	90 : 35	87 : 24
	68 : 24	10 : 31	70 : 24	88 : 33	90 : 12
	75 : 32	10 : 26	80 : 32	79 : 45	88 : 16

Kordamine.

1. Koolis on I klassis 30 last; II kl. lastearv on $\frac{4}{5}$ I kl. lastearvust. Mitu last on I klassis? Mitu last on I ja II kl. kokku?

2. IV klassis on 18 last; see on $\frac{2}{3}$ III kl. lastearvust. Mitu last on III klassis? Mitu last on III ja IV klassis kokku? Mitu last on terves koolis?

3. Koolis on 99 last; neist on $\frac{4}{9}$ tütarlapsed. Palju on koolis poissa? Palju tütarlapsi? Kumbi on rohkem ja kui palju rohkem?

4. 55 poisist on I kl. 16 poissi, II kl. 13 p., III kl. 17 poissi. Mitu poissi on IV klassis?

5. Koolis istuvad 72 last 2-istmelistes pinkides, 27 last 3-istmelistes. Mitu pinki on laste all?

6. Toomal on 18 kolme- ja 9 viiemargalist raha. Palju on Toomal raha?

7. Tiiul on 13 viie- ja 12 kolmemargalist raha. Palju raha on Tiiul?

8. Madisel on 19 5-margalist, Madel 26 3-margalist raha. Kumbal, kas Madisel või Madel, on rohkem raha ja kui palju rohkem?

9. Maril on 7 kolme-, 7 viie- ja 17 ühemargalist raha. Palju on Maril raha?

10. Mihkel vahetas 90 marka 5-margalisteks, Mangu niisama palju raha 3-margalisteks. Kumbal on tüki järele raha rohkem, ja kui palju rohkem?

11. Juta on 8 aastat ja 4 kuud vana, Endel 89 kuud Kumb lastest on vanem ja mitu kuud?

12. 3 aasta eest oli Väino 59 kuud vana. Kui vana on Väino praegu?

13. 2 aasta pärast saab Ilmar 90 kuud vanaks. Kui vana on Ilmar praegu?

14. Kui Ats 9 korda nii vana oleks, kui ta praegu on, siis puuduks tal veel 8 aastat 80 aastast. Kui vana on Ats?

15. Kui me Sulevi aastaid 8-ga kasvatame ja 6 jagame, siis saame 12. Kui vana on Sulev?

16. 2 ühepikkust koolitundi kestsid 1 tund 30 minutit. Kui pikk oli kumbki koolitund?

17. Mitu tundi nädala kohta paistis päike, kui öö 11 tundi pikk oli?

18. Nelja päeva kohta magas Peeter 38 tundi. Mitu tundi oli Peeter 4 päeval üleval?

19. 3 päeva kohta Paul magas 28 tundi, õppis 23 tundi, sõi 3 tundi. Mitu tundi jäi Paulile iga päeva kohta vaba aega?

20. Iga päev magas Mihkel 9 tundi. Mitu päeva ja tundi magas Mihkel nädalas?

21. Maja on 26 meetrit pikk ja 12 meetrit lai. Mitu meetrit on maja ümber mõõta?

22. Maja on 84 meetrit ümber mõõta. Maja pikkus on 28 meetrit. Kui lai on maja?

23. Õunapuu aed oli 48 meetrit lai; see on $\frac{3}{4}$ aia pikkusest. Kui pikk on õunapuu aed?

24. Kolme köie pikkus kokku on 64 meetrit. Üks köis on 22 meetrit pikk, teine 5 m. lühem. Kui pikk on kolmas köis?

25. Ema õmbles 6 särki ja 9 voodilina; iga särki peale läks 3 meetrit, iga voodilina peale 4 meetrit riidet. Mitu meetrit riidet läks emal tarvis?

26. 7 ühehinnalist sullepead maksid 56 marka. Mis maksid 5 samasugust sullepead?

27. 1 tosin pliiatsid maksis 60 marka. Mis maksid 7 pliiatsit?

28. 9 ühesuurust raha on 27 marka. Mitu marka on 25 samasuurt raha?

29. 13 ühesuurust raha on 65 marka. Mitu marka on 19 samasuurt raha?

30. 4 töömeest tegid heina ja said töögä 6 päevaga valmis. Mitme päevaga oleks 1 mees selle tööga valmis saanud? Mitme päevaga 3 meest?

31. Ema pani 3 lapsele 6 päeva toidu kooli kaasa. Mitmeks päevaks oleks seda toitu 1 lapsele jatkunud? Mitmeks päevaks 3 lapsele?

32. Õunanaisel oli 29 paari õunu; tema müüs 25 õuna ära. Mitu õuna on müümata?

33. Õunanaisel oli 45 pirni; temal jäi 9 paari pirne müümata. Mitu pirni müüs õunanaine ära?

34. Kaupmehel oli 8 tosinat pliiatsit; tema müüs 68 pliiatsit ära. Mitu pliiatsit on kaupmehel müümata?

35. Kaupmehel oli 8 pliiatsit üle 7 tosina; ta müüs $\frac{3}{4}$ neist ära. Mitu pliiatsit müüs kaupmees ära?

36. Kahel poisil oli kokku 25 marka; ühel poisil oli 1 mark teisest rohkem. Mitu marka on kumbagil poisil?

37. Pliiats ja sullepea maksid kokku 11 marka. Sullepea oli 1 mark pliiatsist kallim. Mis maksis pliiats ja mis sullepea?

38. Kahes rahakotis oli kokku 100 marka. Ühes kotis oli 10 marka rohkem kui teises. Palju raha oli kumbagis kotis?

39. Laual on kaks hunikut pähklid, kokku 20 tükki. Kui ühest hunikust 2 pähklit teise paneme, siis on mõlemis ühepalju. Mitu pähklit on kumbagis hunikus?

40. Kahes korvis on kokku 30 õuna. Kui ühest korvist 4 õuna teise korvi paneme, siis on mõlemis korvis ühepalju õunu. Mitu õuna on kumbagis korvis?

41. Liisa ja Liina said emalt 25 marka; lapsed jagasid raha enda vahel oma aastate järele. Liisa oli 11, Liina 14 aastane. Palju raha sai kumbki lastest?

42. Liisa ja Liina jagasid 50, 100 marka enda vahel oma aastate järele. Palju raha sai kumbki?

43. Linda ja Salme ostsid kahe peale 30 õuna. Linda andis selleks 8, Salme 7 marka, Jaotage õunad laste vahel nende raha järele! Mitu õuna sai kumbki lastest?

44. Ilmar ja Heino ostsid ühesuguseid sulgi; Ilmar ostis 14, Heino 20 marga eest. Heino ostis 3 sulge rohkem kui Ilmar. Mitu sulge ostis kumbki lastest?

45.	$36+9+16$	$92-36+27$	$28+8+18$	$100-12-45$
	$45+8+18$	$100-45+39$	$36+6+16$	$100-77+68$
	$41-7+28$	$82-36+28$	$62-6-26$	$90-42+29$
	$68-5+17$	$72-41+22$	$74-7-38$	$84-36+52$

46.	$4 \times 7 + 13$	$6 \times 8 + 48$	$6 \times 9 + 18$	$9 \times 9 - 35$
	$5 \times 9 + 15$	$5 \times 7 + 38$	$8 \times 8 - 35$	$7 \times 7 + 51$
	$7 \times 3 + 29$	$9 \times 4 + 36$	$9 \times 8 - 24$	$8 \times 7 - 28$
	$8 \times 5 - 18$	$7 \times 8 + 44$	$7 \times 9 - 48$	$9 \times 8 + 28$

47.	$45:5+37$	$36:4+16$	$48:8 \times 2$	$30:5 \times 2$
	$64:8+44$	$81:9+11$	$42:7 \times 3$	$18:3 \times 2$
	$54:6+15$	$27:3+51$	$28:7 \times 2$	$36:6 \times 2$
	$72:9+24$	$48:8+41$	$36:9 \times 2$	$24:8 \times 3$

48.	$2 \times 45 - 37$	$4 \times 24 - 18$	$48:3+17$	$70:2+55$
	$2 \times 35 - 44$	$5 \times 16 - 45$	$65:5+28$	$92:4+77$
	$2 \times 42 - 15$	$5 \times 17 - 36$	$72:3+49$	$81:3+27$
	$2 \times 25 - 24$	$7 \times 12 - 47$	$57:3+81$	$75:5+65$

49.	$4 \times 8:3$	$3 \times 9:4$	$8 \times 8:7$	$9 \times 4:8$	$8 \times 2 \times 2$
	$6 \times 7:4$	$7 \times 7:8$	$7 \times 9:6$	$6 \times 7:5$	$4 \times 6 \times 3$
	$5 \times 9:5$	$5 \times 8:7$	$6 \times 6:8$	$7 \times 7:5$	$6 \times 6 \times 2$
	$8 \times 7:6$	$9 \times 4:5$	$8 \times 9:7$	$8 \times 3:7$	$3 \times 4 \times 6$

50.	$8 \times 5 \times 2$	$6 \times 8 \times 2$	$7 \times 2 \times 7$	$3 \times 6 \times 5$	$7 \times 7 \times 2$
	$4 \times 4 \times 5$	$3 \times 7 \times 4$	$6 \times 7 \times 2$	$6 \times 2 \times 8$	$9 \times 5 \times 2$
	$6 \times 3 \times 4$	$5 \times 5 \times 4$	$8 \times 3 \times 4$	$4 \times 4 \times 4$	$3 \times 8 \times 3$
	$3 \times 7 \times 4$	$2 \times 9 \times 5$	$9 \times 4 \times 2$	$5 \times 7 \times 2$	$4 \times 8 \times 3$

51. $48 : 4 : 4$ $54 : 3 : 3$ $36 : 3 : 4$ $84 : 7 : 6$ $56 : 4 : 2$
 $56 : 2 : 4$ $63 : 3 : 3$ $56 : 4 : 7$ $81 : 3 : 9$ $90 : 3 : 6$
 $64 : 2 : 8$ $84 : 4 : 7$ $60 : 4 : 5$ $75 : 5 : 5$ $78 : 3 : 2$
 $72 : 3 : 3$ $90 : 5 : 3$ $96 : 4 : 4$ $78 : 2 : 3$ $99 : 3 : 3$

52. $10 \times 9 : 2$ $25 \times 4 : 5$ $36 \times 2 : 9$ $45 \times 2 : 6$ $18 \times 4 : 2$
 $11 \times 3 : 4$ $24 \times 2 : 6$ $25 \times 3 : 5$ $28 \times 3 : 6$ $24 \times 4 : 6$
 $12 \times 6 : 8$ $48 \times 2 : 8$ $27 \times 3 : 9$ $17 \times 4 : 2$ $16 \times 4 : 8$
 $15 \times 4 : 6$ $33 \times 2 : 6$ $41 \times 2 : 7$ $38 \times 8 : 4$ $12 \times 8 : 4$

53. $3 \times 8 : 5$ $4 \times 9 : 7$ $3 \times 4 : 9$ $4 \times 5 : 7$ $7 \times 5 : 6$
 $7 \times 6 : 5$ $7 \times 7 : 5$ $6 \times 6 : 7$ $9 \times 3 : 5$ $9 \times 8 : 7$
 $8 \times 4 : 3$ $8 \times 5 : 6$ $8 \times 8 : 6$ $6 \times 9 : 7$ $5 \times 6 : 4$
 $9 \times 5 : 6$ $9 \times 6 : 5$ $7 \times 8 : 3$ $9 \times 9 : 8$ $8 \times 6 : 7$

54. $2 \times 48 : 12$ $3 \times 15 : 25$ $2 \times 47 : 30$ $6 \times 15 : 44$
 $3 \times 33 : 11$ $7 \times 12 : 42$ $3 \times 25 : 24$ $4 \times 23 : 45$
 $4 \times 25 : 20$ $8 \times 12 : 24$ $4 \times 16 : 25$ $8 \times 11 : 25$
 $6 \times 12 : 24$ $3 \times 24 : 18$ $7 \times 12 : 41$ $3 \times 16 : 15$

55. $16 - 11 - 4$ $18 - 6 - 4$ $17 - (6 + 8)$ $15 - 7 - 5$
 $16 - (11 - 4)$ $18 - (6 - 4)$ $17 - 6 + 8$ $15 - (7 - 5)$
 $14 - 3 + 2$ $12 - 4 + 5$ $20 - (10 - 9)$ $19 - 9 + 4$
 $14 - (3 + 2)$ $12 - (4 + 5)$ $20 - 10 - 9$ $19 - (9 + 4)$

56. $20 : 2 + 2$ $2 \times 3 + 3$ $3 \times 6 - 4$ $18 : 3 + 6$
 $20 : (2 + 2)$ $2 \times (3 + 3)$ $3 \times (6 - 4)$ $18 : (3 + 6)$
 $10 : 4 + 4$ $4 \times 5 - 2$ $12 : 2 + 4$ $5 \times 4 - 3$
 $10 : (4 + 4)$ $4 \times (5 - 2)$ $12 : (2 + 4)$ $5 \times (4 - 3)$

57. $18 - 6 : 3$ $15 - 7 \times 2$ $18 + 6 : 2$ $10 + 10 : 5$
 $(18 - 6) : 3$ $(15 - 7) \times 2$ $(18 + 6) : 2$ $(10 + 10) : 5$
 $3 + 5 \times 2$ $3 + 7 \times 2$ $20 - 8 : 4$ $2 + 8 \times 2$
 $(3 + 5) \times 2$ $(3 + 7) \times 2$ $(20 - 8) : 4$ $(2 + 8) \times 2$

58. $45 - (8 + 9)$ $59 - (32 - 16)$ $4 \times (36 - 18)$ $5 \times (2 + 9)$
 $54 - (9 - 5)$ $84 - (25 + 32)$ $3 \times (42 - 15)$ $7 \times (6 + 7)$
 $65 - (9 + 9)$ $95 - (72 - 64)$ $5 \times (64 - 45)$ $9 \times (3 + 8)$
 $72 - (7 + 8)$ $51 - (38 - 19)$ $3 \times (60 - 32)$ $2 \times (9 + 7)$

59. $(35 + 45) : 5$ $(45 - 38) \times 7$ $(7 + 8) \times 6$ $72 : (12 : 6)$
 $(28 + 27) : 5$ $(72 - 66) \times 8$ $(9 + 8) \times 5$ $96 : (12 : 2)$
 $(19 + 27) : 2$ $(91 - 82) \times 6$ $(8 + 4) \times 8$ $48 : (8 : 4)$
 $(18 + 21) : 3$ $(82 - 77) \times 9$ $(8 + 6) \times 6$ $60 : (10 : 2)$

Terved sajad tuhande piiris.

Sadade lugemine ja kirjutamine.

a. Kirjutage 100! Mitme nulliga on sada kirjutatud? Kui palju saame, kui 100-le veel 100 juure arvame? Kirjutage 200! Mitme nulliga te 200 kirjutasite? Mitu sada saame, kui 200-le veel 100 juure arvame? Kirjutage 300! .. Niisama edasi kunni 900-ni. Palju saame, kui 900-le veel 100 juure arvame? Kirjutage 1000. Mitme nulliga te kirjutasite 1000? Mitmekohaline arv on 1000? Mitmekohaline arv on 100? 200? Jne.

Lugege 100—1000 saja kaupa! Lugege tagaspidi saja kaupa! Õpetaja dikteerib, lapsed kirjutavad.

Kokku- ja mahaarvamine.

a. Palju on 100-le juure 100? 200-le juure 100? Jne. Arvake 1000-l juurest 100! 900-l juurest 100! Jne. Palju on kokku 200 ja 200? 300 ja 200? Jne. Arvake maha: 1000-st 200! 900-st 200! Jne. Palju on kokku: 300 ja 200? 400 ja 300? Jne. Kui palju jääb, kui maha arvame: 500-st 300? 700-st 400? Jne.

b. 1. Emal oli 200 marka raha; tema tennis veel 100 marka. Palju on emal raha?

2. Isal oli 500 marka raha; tema tennis 200 marka juure. Palju on isal raha?

3. Taluperemees sai vasika eest 400 marka, lamba eest 500 marka. Palju sai taluperemees raha?

4. Emal oli 300 marka raha; tema kulutas 100 marka ära. Palju raha jäi emal järele?

5. Isa kulutas 700 määrgast 400 marka ära. Palju raha jäi isal järele?

6. Üks arv 600, teine 400. Kui suur on nende kahe arvu summa? Kui suur nende vahe?

7. Kahe arvu summa on 800. Üks arv on 500. Kui suur on teine arv?

8.	100+100 200+100 300+100 400+100	500+100 600+100 700+100 800+100	900+100 1000-100 900-100 800-100	700-100 600-100 500-100 400-100		
9.	200+200 300+200 400+200 400+300	300+300 400+400 500+500 500+400	500+200 700+200 600+200 800+200	500+300 600+300 700+300 400+500		
10.	300-200 400-200 400-300 500-400	500-300 600-200 600-300 600-400	600-500 700-200 700-300 700-500	800-400 800-500 1000-200 1000-300		
11.	1000-400 1000-500 1000-600 1000-700	900-300 900-500 900-600 900-800	1000-800 900-400 1000-900 300-700	200-800 200-500 300-600 400-500		
12.	3+2 4+3 4+4 6+2	30+20 40+30 40+40 60+20	300+200 400+300 400+400 600+200	3+4 5+4 6+3 8+2	30+40 50+40 60+30 80+20	300+400 500+400 600+300 800+200
13.	4-2 5-3 7-4 6-3	40-20 50-30 70-40 60-30	400-200 500-300 700-400 600-300	8-3 9-4 10-6 10-3	80-30 90-40 100-60 100-30	800-300 900-400 1000-600 1000-300

Kasvatamine ja jagamine.

a. Palju saame, kui 2 korda 100 kaupa võtame? Kui 3, 4, 5 jne. korda 100 kaupa võtame? Palju on 3 korda 100? 5 korda 100? Palju on 2 korda 200? 3 korda 200? 2 korda 300? Jne.

Mitu korda saab 200-st 100 kaupa jagada? 300, 400 jne, 100 kaupa jagada? Jagage 400 200 kaupa! 600, 800 200 kaupa! 600, 900 300 kaupa! Jne Jagage 600, 1000 2-le, 800 4-le, 900 3-le. Jne.

- b. 1. Mita penni on 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 marka?
 2. Mitu marka on 200, 400, 600, 800, 1000, 300, 500, 700, 900 penni?
 3. Mitu sentimeetrit on 3, 5, 7, 4, 8, 10 meetrit?

4. Mitu meetrit on 300, 500, 1000, 600, 800 senti-meetrit?

5. Isa teenis nädalas 1000 marka, ema 500. Mitu korda teenis isa emast rohkem?

6. Isal oli 800 marka, pojalt 200. Mitu korda on isal raha rohkem kui pojalt?

7. 3 venda jagasid 900 marka eneste vahel kolmeks. Mitu marka sai iga vend?

8. 2 ühesuurust raha on 1000 marka. Kui suur on kumbki raha?

d.9. 2×100 4×100 9×100 $300 : 3$ $600 : 6$
 3×100 6×100 $200 : 2$ $900 : 9$ 7×100
 5×100 8×100 $500 : 5$ $1000 : 10$ 3×100
 7×100 10×100 $700 : 7$ $800 : 8$ 9×100

10. 2×200 3×300 $400 : 2$ $600 : 3$ 4×200
 3×200 2×400 $600 : 2$ $900 : 3$ 2×500
 2×300 4×200 $800 : 2$ $800 : 4$ $900 : 3$
 2×500 5×200 $100 : 2$ $1000 : 5$ $800 : 2$

11. $200 : 100$ $300 : 100$ $400 : 200$ $600 : 300$
 $400 : 100$ $500 : 100$ $800 : 200$ $900 : 300$
 $600 : 100$ $700 : 100$ $600 : 200$ $800 : 400$
 $800 : 100$ $900 : 100$ $1000 : 200$ $1000 : 500$

12. 2×4 2×40 2×400 $4 : 2$ $40 : 2$ $400 : 2$
 3×3 3×30 3×300 $9 : 3$ $90 : 3$ $900 : 3$
 2×5 2×50 2×500 $9 : 1$ $90 : 10$ $900 : 100$
 5×2 5×20 5×200 $10 : 2$ $100 : 20$ $1000 : 200$

A-54

Hind 50 marka